

'Fritt Folk' nr. 56.

7 Mars 1941.

# Nye avsløringer av Nygaardsvold-regjeringens landsforræderske spill.

Ytterligere bevis for at Regjering, Storting og Kongen visste at England vilde gå til invasjon i Norge. Den franske attache fikk fortrolige opplysninger om de beste steder for ilandsettelse av tropper. England forlangte over halvparten av den norske handelsflåte, ellers vilde all kulltilførsel bli stanset

Generalsekretær i Kultur- og Folkeopplysningsdepartementet, Bjarne Holst, holdt i går aftes foredrag i Nordstrand 'ag av Nasjonal Samling.

Foredraget som hadde fått titlen «Fra tro på England til tro på Norge» var glimrende oppbygget. Og gjennom en rekke historiske dokumentasjoner påviste han hvordan England gjennom hele sin historie har bygget op imperiet på blod og vold.

Taleren hadde mange tungtveiende sannhetsord å si de mange «engelske nordmenn» som i dag benekter selv historiske fakta, og citerte i den anledning sir Arthur Ponsonby som i sin bok: «Falsehood in Wartime» skriver, at «løgnen er et overordentlig viktig våpen i krigen», og videre hvad parlamentsmedlemmet Denman skrev i 1915: «I krigstid står sannheten som det første offer på tapslisten.»

Hvad oppbyggingen av det britiske imperium angår skrev Lord Roberts i 1913 i «Message to the Nation»: «Krigen grunnla dette rike». Og i «The day of the Saxon» skrives videre om hvordan det britiske rike blev til:

**«Ved kriger og erobringer, ved tyveri og intriger, ved brutal anvendelse av fysisk makt samledes det etterhånden, litt etter litt . . . »**

Alt dette er historiske kjensgjerninger som enhver kan overbevise sig om ved besøk på et hvilket som helst nogenlunde velordnet bibliotek.

Taleren kom derpå inn på de siste års begivenheter, og det spill som blev ført mellem England og den norske regjering og det norske kongehus.

Vi kjenner alle til at i hastverket for å bringe sig selv og gullet i sikkerhet rakk ikke herrnene å få med sig eller å tilintetgjøre en rekke avslørende dokumenter. En del av disse har allerede været offentliggjort. Undersøkelsene har imidlertid fortsatt. Og taleren la frem nye sensasjonelle ting som alle selvsagt kan dokumenteres.



Nygaardsvold gestikulerer — selvtilfreds var han. Etter drapene i Nord-Norge ser han — etter Londonradioen å dømme enda mer tilfreds ut!



Jøden og overceremonimesteren, jøden Hambro, fotografert under den siste bedrøvelige stortingsdebatt før krigen brøt ut, og Hambro rømte med det norske gullet.



Mowinkel er mest bekymret for hvordan Norge skulde komme med i krigen på den riktige siden.

En liten bukett av de såkalte nordmenn som kastet Norge ut i krigen og ulykken.

Tilv.: Ridderen av den bedrøvelige skikkelse, eller mannen med de mange protester, utenriksminister Kohr.

Tilh.: Mannen som stod bak hele den





den, litt etter litt . . . »

Alt dette er historiske kjensgjerninger som enhver kan overbevise sig om ved besøk på et hvilket som helst nogenlunde velordnet bibliotek.

Taleren kom derpå inn på de siste års begivenheter, og det spill som blev ført mellom England og den norske regjering og det norske kongehus.

Vi kjenner alle til at i hastverket for å bringe sig selv og gullet i sikkerhet rakk ikke herrerne å få med sig eller å tilintetgjøre en rekke avslørende dokumenter. En del av disse har allerede været offentliggjort. Undersøkelsene har imidlertid fortsatt. Og taleren la frem nye sensasjonelle ting som alle selvsagt kan dokumenteres.

Vi skal imidlertid først føre ennu et bevis på Englands bevisste forsøk på å blande de små stater og i første rekke Skandinavia inn i sin krig. I januar 1940 skriver således tidsskriftet TheNineteenth Century.

«Det er en feil å anta at de nordiske lands nøytralitet er absolutt fordelaktig for de allierte. Det vilde være meget mere fordelaktig hvis de nøytrale blev innviklet i krigen, for da vilde Tyskland få to utsatte flanker som kunde bli truet av den allierte sjømakt, hvor utstrakte de enn var. Det er mulig for de allierte ved deres herredømme på sjøen å tvinge fienden til å spre sine krefter og dermed gjøre dem mere sårbare, til å forlenge, og dermed svekke hans forbindelser, å frata ham fordelene ved indre linjer, forutsatt at de griper initiativet og beholder det.»

Som en ser en direkte opfordring til å dra de nøytrale inn i krigen, og bare noen få dager etter kommer Churchills opfordring til det samme, og Chamberlains klage over de nøytrales passive holdning. At det allerede blev gjort forberedelser til invasjon på åstedene beviser et beslaglagt dokument hos den franske marineattaché i Norge. Det heter i dette bl. a.:

«at alle de for landsettingen nødvendige opplysninger som han har skaffet til veie hos de lokale norske myndigheter, er blitt ham meddelt fortrolig og under forutsetning av at det angikk transport av tropper til Finnland.»

Videre forteller han, at de forlangte kart over Norge er anskaffet hos bokhandlerne, og kjøpene er foretatt hos forskjellige for ikke å vekke mistanke.

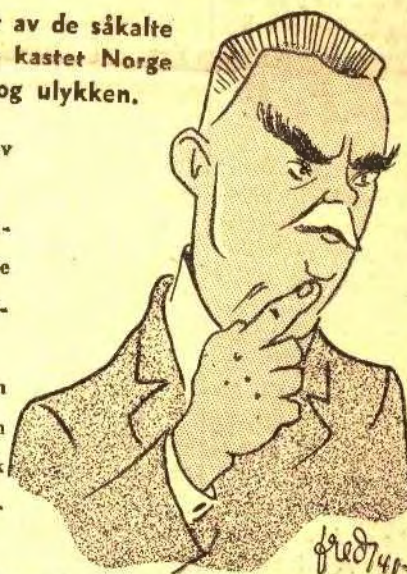
Rengjøringen efter Nygaardsvold-regjeringen bragte mange interessante ting for dagen. Således et dokument dateret 10. oktober 1939:

(Forts. side 9.)

## En liten bukett av de såkalte nordmenn som kastet Norge ut i krigen og ulykken.

Tilv.: Ridderen av den bedrøvelige skikkelse, eller mannen med de mange protester, utenriksminister Koh.

Tilh.: Mannen som stod bak hele den norske fallittpolitikk de siste årene, Martin Tranmæl.





Il og efterspill og  
er som kunde la-  
på hundre andre  
ed disse sonetter  
gende instrumen-  
y hadde den lite  
å bringe dem  
e det med gode  
istinkt i tekste-  
9) hadde Bal-  
rsk folke-  
han på orke-  
ver melodien

ste biblioteker  
gsstil, som den  
i 1726.

Wien.

kunstner  
i det gjen-  
meget lenge  
hemmeligheten  
ner, hans særgave  
et intet eldes i ham, in-  
sinne for lenge siden, var  
set av gammelt solskinn be-  
uomrasket i hans sinn, syn-  
trykkene mister ikke sine former,  
hans øies fondvegg, netthinnen. Og  
ikke bare at varme, lys og former  
vedvarer i kunstneren, ikke bare at  
oplevelsene lever videre, men all-  
ting tiltar, vokser, får større frodig-  
het, større høide, større vidsyn, dyb-  
desyn og klarhet.

Gabriel Scott har i sin bok gang  
på gang stanset nuet i dets flukt og  
gjort det evigvarende i sin sødme.  
Hvem vil nogensinne så lenge vårt  
språk eksisterer kunne lese om Finns  
møte med naturen og hans evighets-  
utvidete øieblikker i den duftende  
omfavneelse, uten å bevegges i sitt  
innerste ved gjenkjennelsen av noget  
friskt, søtt og vidunderlig, noget  
uforklarlig og utsagt fra for lenge  
siden, som vilde glidd ugenkallelig  
bort som visse løv i en strøm av  
tid, hvis ikke Gabriel Scott hadde  
holdt det fast og søgt det utsagte  
med enkle, men allikevel forunder-  
lige ord.

matisk nok og  
høiere mening, nær  
posisjon bak rekkeføl-  
latende tilfeldige begive-  
livet har lengere tid og st-  
for sin roman mellom de to p-  
fødsel og død enn en dikter, og s-  
ler derfor ikke begivenhetene så  
skarpt op mot hverandre som en  
dikter må gjøre for å få dynamikk  
i sin komposisjon. Det skorter kan-  
ske litt på denne dynamikk i Gabriel  
Scotts bok — og hist og her er det  
vel også en del polemikk og  
lange meningsyrtringer som virker  
sinkende og godt kunde undværes.  
Men disse innvendinger betyr bare  
nogen overfløydige sider som leserer

«I pressemøte i utenriks-  
departementet idag meddelte  
utenriksminister Koht at den  
skibsfartsdelegasjon som har  
været i London er kommet  
tilbake med uforrettet sak.  
Delegasjonens mandat var å  
forhandle om almindelige  
prinsipper for norsk skibs-  
fart på England, men den  
fikk straks beskjed om at  
slike forhandlinger har Eng-  
land ingen interesse av. Man  
ønsker skib, ikke å fastslå  
almindelige prinsipper, og  
Englands krav om norske skib  
er temmelig store. Man øn-  
sker 150 tankskib på tilsam-  
men 1,200,000 tonn og  
dessuten 750,000 tonn an-  
nen norsk tonnasje. Fraktene  
skulde være lave, lavere enn  
f. eks. de som opnåes ved  
transporter til Belgia. Det  
blir vanskelig å skaffe så me-  
gen tonnasje, men det skal  
nu forhandles på det grunn-  
lag England krever.»

Det var således ikke småtterier herrene  
i London krevet av en nøytral og så-  
kalt selvstendig stat. Og at det var  
alvor og at det kunde settes makt bak  
kravene tilkjennegis tydelig i Kohts av-  
sluttende bemerkning ved samme anled-  
ning:

«Lord Halifax har nylig kalt  
vår sendemann til sig og truet  
med at hvis ikke Norge skaf-  
fet tonnasje, vilde kulltil-  
førselen til Norge bli stanset.  
På denne trusel er det idag  
sendt svar med kurer.»

Er det fremdeles nordmenn med sine  
fulle fem i behold som vil påstå at Norge  
blev behandlet eller hevdet sig som en fri  
og uavhengig stat?

## Mowinckel og venstregruppen var enig om å gå inn i krigen på Englands side.

Mowinckel: «Tyskland har ingen  
interesse av norsk besettelse, men  
Vestmaktene ønsker å få oss  
med.»

Andre dokumenter viser med ønskelig  
tydelighet hvordan England av all makt  
forsøkte å føre Norge inn i krigen. Et  
dokument av 8. januar 1940 viser det.  
Koht redegjorde her for situasjonen, og  
uttalte:

«— at England ikke stoler  
på at vi holder de tyske u-  
båter utenfor territorialgren-  
sen, og at England derfor  
selv vil ha opsyn ved våre  
kyster. Regjeringen har svart,  
og kongen har rettet en hen-

## stilling til kong George, men saken er meget alvorlig.»

Altså, regjeringen og våre partipoliti-  
kere, samt den landflyktige konge, var  
klar over at situasjonen utviklet sig mot  
krig. Og allikevel blev det ikke mobili-  
sert eller sikkerhetsforanstaltninger  
truffet.

Det heter videre:

«— efter stortingsmøtet var  
det møte i venstregruppen,  
hvor situasjonen blev drøftet.  
Mowinckel fant stillingen  
meget alvorlig, og uttalte at  
hvis det er så at vi blir dratt  
med i krigen, — og det  
hadde han lite håb om å  
undgå — må vi sørge for å  
komme med på den riktige  
siden. Alle som hadde ordet,  
erklærte sig enige i det.»

I et annet dokument datert 7. februar  
1940, og som omhandler et hemmelig stor-  
tingsmøte, fortelles det at Mowinckel ut-  
talte:

«— at Tyskland sikkert er  
sterkt interessert i at vi ikke  
kommer med i krigen, mens  
derimot Vestmaktene gjerne  
vil ha oss med.»

Slik var altså situasjonen i Norge alle-  
rede i god tid før vi blev trukket inn.  
Vår konge og vår ansvarlige regjering  
visste hvor det bar hen. Bare vi her  
hjemme blev holdt i uvidenhet og lullet i  
søvn av radiotaler og skinnprotester til  
den britiske regjering. Det gjaldt jo  
ikke om først og fremst å holde oss  
utenfor krigen. Det viktigste var at vi i  
i tilfelle kom med på «den riktige siden».

Dette er sannheten om Nygaardsvold-  
regjeringens nøytralitetspolitikk, og burde  
være nok til å overbevise ethvert normalt  
tenkende menneske om den forbryterske  
lettsindighet disse herrer utviste — og at  
de var helt og fullt hjemfallen til den  
straff skjebnen lot bli dem til del.



*Eftertryk*

*1 Mars 1941.*

Lørdag morgen Aftenposten 1. mars 1941

## Optakten til 9. april

En dokumentasjon av Jens Rolfsen.

Streng

Tre

Fredag den 5. april 1940 om aften overleverte den britiske og franske minister i Oslo til utenriksminister Koht en note med påstand om «at under dei vilkåra som no råder er dei to regjeringane (den norske og svenske) ikkje heilt frie organ (i den franske teksten står det: har dei to regjeringane ikkje fullt sjølvstende).» Noten fortsetter:

«Dessutan, om ein så ser bort ifrå sjølv den politikken som den norske og den svenske regjeringa kan bli tvinga til å fylgje, så kan ikkje lenger dei allierte regjeringane finne seg i det tilstandet som no råder, med at Tyskland får ifrå Noreg og Sverige viktige hjelperåder for krigsførsla si og nyt godt av føremoner (fordeler) i desse landa som er til skade og fare for dei allierte. Dei meiner difor at stunda no har komi til å seia endefram frå til den norske regjeringa om visse livskrav som dei allierte vil halde oppe og verja på alle måter som dei sjølv held for naudsynte.»

«Dessutan, når dei allierte ser at dei fører krig for formål som er likeså mykje til vinning for dei små statane som for dei sjølv, så kan dei ikkje finne seg i at framgangen for krigen kan bli motverka for dei av føremoner som Tyskland får frå Noreg eller frå Sverige. Dei seier difor frå om at dei held seg til hande retten til å hindra Tyskland ifrå å få frå desse landa hjelperåder eller føremoner som ville vera til gagn for Tyskland i krigsførsla eller til skade for dei allierte.»

Fredag aften den 5. april fikk med andre ord Koht en skriftlig note om at de allierte makter forbeholder sig å stanse Norges handel med Tyskland, hvilket selvfølgelig vilde si det samme som å trekke Norge inn i krigen.

Noten kunde umulig komme overraskende på vår utenriksminister. De norske aviser hadde i månedene forut for april og spesielt i slutten av marsdagene inneholdt en rekke telegrammer fra London og Paris om at nu skulde de allierte gripe offensiven. Således telegraferste den vel informerte H. K. Lehmkühl fra London 28. mars at etter hvad han hadde grunn til å tro

«har det øverste krigsråd denne gang i første rekke beskjeftiget sig med en stramning av blokaden av Tyskland. — Tønen på møtet får man et inntrykk av ved en melding fra Paris i aften, hvori det heter at man i Frankrike hilser velkommen at de allierte er blitt enig om å ta de nødvendige skritt til å hindre den systematiske krenkelse av de norske territorialfarvann som Tyskland har gjort sig skyldig i.» (Aftenposten nr. 156 29.3.1940)

I Arbeiderbladet for 30. mars gjengis en artikkel fra L'Intransigeant som slutter slik: «Man kan ikke vente, skriver bladet, at Storbritannien og Frankrike vil se på at Tyskland får hjelp fra de nøytrale.» (!) Samtidig telegraferes til Arbeiderbladet fra Berlin:

Frå de nøytrale lands side venter Tyskland et kraftig nøytralitetsforsvar. Svake reaksjoner overfor nøytralitets-krenkelser vil ikke bli uten farer. Tyskland forlanger at de nøytrale efter evne yder en innsats for å bevare nøytralitet. Det blir krevd handling — protester er ikke nok.

Tidens Tegn for 2. april meddeler på første side med svar overskrift at England forbereder note til Norge og Sverige og at «Alt skal settes inn på å hindre tilførsler til Tyskland».

Nogen større overraskelse var det vel neppe for Nygaardsvold, Hambro, Koht og Mowinckel at den britiske og franske minister den 5. april om aftenen kom med den

mottatt opsigelse fra vestmaktene om å respektere Norges nøytralitet, hvilket Koht altså fortier for Stortinget.

Koht fortsetter:

«Vi kunne ikkje gjera noko dummare mot oss sjølv, noko som var til større skade for den nøytraliteten vi vil verja, enn om vi på nokon måte let oss drive eller tvinge bort ifrå dei reglane vi såleis har sett opp for oss. Eg vil da og straks streka under at ingen av dei krigførande har freista på noko slikt.»

Ingen har freista på noko slikt, kunde Koht si i Norges storting, til tross for at han hadde mottatt vestmaktene note om å trekke oss inn i krigen.

I Koht's redegjørelse heter det videre:

«For tre månader sia meinte den britiske regjeringa at ho hadde grunn til klagemål imot oss for at vi ikkje heldt nøytraliteten vår oppe med slik kraft som ho tykte vi burde; ho skulda oss for at vi lét tyske u-båtar nytte det norske sjøområdet til krigsoperasjonar. Vi på vår side meinte at denne skuldninga ikkje hadde grunn for seg, og eg la med stor glede merke til at Mr. Chamberlain for tre veker sia (den 13. mars) sa ifrå i House of Commons, at etter dei hendingane i fyrstninga av desember som hadde gjeva tilføret til klaga, hadde dei på britisk side ikkje oppdaga det minste teikn på at tyskan misbrukte norsk sjøområde til krigsoperasjonar. Eg set stor pris på at Mr. Chamberlain så ærleg sa ifrå om dette, og det var for så vidt ikkje anna enn eg kunne vente av han. Desverre dreiv både franske og engelske blad enda lenge etterpå på med den gamle skuldninga mot Noreg eller jamvel auka ho med nye skuldningar, så dei jamvel mana regjeringane sine til å ta vakthaldet i det norske sjøområdet i egne hender. Eg vonar at vennene våre i Storbritannia og Frankrike vil skjønne kor det måtte krenke oss å høyre at dei drøfte planar om tiltak innafør våre nasjonale grenser. Dei må forstå at vi ynsker å halde sjølvstendet vårt oppe utan inngrep frå noka side; for vi elskar fridomen vår likeså høgt som dei elskar sin fridom. Og eg tenker vi har synt i gjerning at vi vil verja sjøområdet vårt mot alle som kjem ulovleg inn på det; i så måte gjør vi ingen skilnad på dei krigførande, og vi kjenner oss trygge når vi står på rettens grunn.

No er det vel så at det som serskilt har gjort folk i Storbritannia og Frankrike huga på å bryte inn på sjøområdet vårt, det er i grunnen slett ikkje dei tyske krigsoperasjonene som dei indbilte seg gjekk for seg der, men det er den fredelige og fullt lovlege handelsfersla som går der og som dei trur er til slik ein-sidig vinning for Tyskland. I den samanhengen har dei skrivi mykje om den svenske jarnmalmen som blir utford over Narvik. Eg har opplyst offentleg at folk gjer seg altfor overdrivne tankar om denne utførsla; for sjølv dei faktiske vilkåra har gjort at ho har minka ned til fjerdeparten i desse krigsmånadene, og at det går mykje meir svensk jarnmalm frå Narvik til England enn til Tyskland. Men dessutan skulle det vel liggje klart i dagen at den fria fersla for handelsskip i dei norske farvatna er minst likeså mykje til vinning for dei allierte, aller mest Storbritannia, som for Tyskland, beint fram for di vi har mykje større handel med Storbritannia enn med Tyskland. Og så får ein da ikkje gløyme det som eg alt har pekt på, at helle handelen vår til alle sider er regulert i avtalar med dei krigførande regjeringane. Det same gjeld for Sverige. Skulle dei allierte vilja ha oss til å stenge for den frie handelsfersla som går for seg i sam-svar med ålmenn godkjend folkerett og som dei sjølv før har glevi samtykke til, så ville det anten vera til stor skade for dei sjølv eller — om slik ei sperring skulle vende seg ein-sidig mot den eine parten — vera i open strid med den nøytraliteten som vi er pliktige til å halde oppe, — da ville landet vårt med ein gong vera inne i krigen».

blev det sikkert holdt hemmelig stortingsmøte, men nogen mobilisering blev altså ikke besluttet. 7. april blev, efter hvad Chamberlain senere oplyste i underhuset, «det norske felttog åpnet. Den kveld gikk hovedflåten og 1. krysserseskadre fra Scapa Flow og Rosyth. Den 8. april gikk 1. krysserseskadre for å delta i operasjonene». Britiske minefelter legges ved Stad, på Hustavika og i Vestfjorden. Britiske krigsskip stopper norske skib på kysten. Norge protesterer på papiret: «Vold mot norsk suverenitet og nøytralitet.» Vi forbeholder oss «å setja i verk alle høvelege tiltak», men foretar oss intet for å fjerne minefelter. Regjeringspressen opplyser at det kun kan skje ad diplomatisk vei. Foreløbig går det efter programmet, som man forøvrig kunde lese i Arbeiderbladet for 30. mars i et telegram over København fra Paris:

«De midler som de to maktene vil bringe i anvendelse kan innebære ubehageligheter for visse nasjoner og en reell risiko for andre nasjoner. Disse midler blev i Londonmøtet ikke bare drøftet, men fastlagt. Inntil for kort tid siden hadde man bare spørsmålets maritime side på det rene, men iforgårs blev også spørsmålet til lands diskutert, og betydningsfulle avgjerd blev truffet. Vi imøteser den nye plan satt ut i livet snart, skriver L'Intransigeant i sin leder idag.»

Den 8. april kl. 17.15 sammenkalles så endelig Stortinget for å få en redegjørelse for mineutlegningen. Koht innleder sin redegjørelse med først nu å trekke frem noten av 5. april, som ovenfor er gjengitt i utdrag. Om vestmaktene note av 5. april uttaler nu Koht følgende:

«Da eg fekk denne noten, sa eg ifrå både til den britiske og den franske



fører krig for formål som er likeså mykje til vinning for dei små statane som for dei sjølve, så kan dei ikkje finne seg i at framgangen for krigen kan bli motverka for dei av føremoner som Tyskland får frå Noreg eller frå Sverige. Dei seier difor frå om at dei held seg til hande retten til å hindra Tyskland ifrå å få frå desse landa hjelperader eller føremoner som ville vera til gagn for Tyskland i krigsførsla eller til skade for dei allierte.»

Fredag aften den 5. april fikk med andre ord Koht en skriftlig note om at de allierte makter forbeholder sig å stanse Norges handel med Tyskland, hvilket selvfølgelig vilde si det samme som å trekke Norge inn i krigen.

Noten kunde umulig komme overraskende på vår utenriksminister. De norske aviser hadde i månedene forut for april og spesielt i slutten av marsdagene inneholdt en rekke telegrammer fra London og Paris om at nu skulde de allierte gripe offensiven. Således telegraferte den vel informerte H. K. Lehmkühl fra London 28. mars at etter hvad han hadde grunn til å tro

«har det øverste krigsråd denne gang i første rekke beskjeftiget sig med en stramning av blokaden av Tyskland. — — Tønen på møtet får man et inntrykk av ved en melding fra Paris i aften, hvori det heter at man i Frankrike hilser velkommen at de allierte er blitt enlig om å ta de nødvendige skritt til å hindre den systematiske krenkelse av de norske territorier, som Tyskland har gjort sig skyldig i.»

(Aftenposten nr. 156 29.3.1940)

I Arbeiderbladet for 30. mars gjengis en artikkel fra L'Intransigeant som slutter slik: «Man kan ikke vente, skriver bladet, at Storbritannien og Frankrike vil se på at Tyskland får hjelp fra de nøytrale.» (1) Samtidig telegraferes til Arbeiderbladet fra Berlin:

Fra de nøytrale lands side venter Tyskland et kraftig nøytralitetsforsvar. Svake reaksjoner overfor nøytralitets-krenkelser vil ikke bli uten farer. Tyskland forlanger at de nøytrale efter evne yder en innsats for å bevare nøytraliteten. Det blir krevd handling — protester er ikke nok.

Tidens Tegn for 2. april meddeler på første side med svær overskrift at England forbereder note til Norge og Sverige og at «Alt skal settes inn på å hindre tilførsler til Tyskland».

Nogen større overraskelse var det vel neppe for Nygaardsvold, Hambro, Koht og Mowinckel at den britiske og franske minister den 5. april om aftenen kom med den bebudede note.

Hvis vi ikke hadde mobilisert i slutten av mars, så måtte da vel mobiliseringsordre gå ut samme aften den 5. april? Neida, det var nok ikke meningen. Men hvad gjør så Koht? Jo, lørdag formiddag den 6. april kl. 10 gir Koht Norges Storting en meget lang redegjørelse, men stikker under stol at han har mottatt noen note fra vestmaktene. Derimot gir Koht i Stortinget opplysninger som var egnet til å føre Stortinget bak lyset.

Den norske regjering hadde den 11. mars 1940 underskrevet krigshandelsavtale med Storbritannien som dermed godtok Norges fortsatte handel med Tyskland. Om denne avtale uttaler Koht i sin redegjørelse den 6. april i Stortinget:

«Eg såg til mi glede at den britiske statsministeren Mr. Chamberlain for nokre dagar sia, den 2. april, sa i House of Commons at avtalen mellom Storbritannia og Noreg oppfylde dei krava ein frå britisk side kunne ha til norsk nøytralitet på området, og for så vidt skulde det vel seia seg sjølv at ein avtale som var god den 11. mars, ikkje kunne vera rangvis i dei fyrste dagane av april. Alt som vedrører handelen vår i krigstida er dermed traktatfest. Her står vi på stadig grunnlag og eg kjenner meg trygg på at ingen kan eller vil reise klage imot oss.»

Eg kjenner meg trygg, uttaler Norges utenriksminister, samtidig som han aftenen i forveien har

\*) Dette og efterfølgende citater er hentet fra Stortingstidendes stenografiske referat.

vi på vår side meinte at denne skuldninga ikkje hadde grunn for seg, og eg la med stor glede merke til at Mr. Chamberlain for tre veker sia (den 19. mars) sa ifrå i House of Commons, at etter dei hendingane i fyrstninga av desember som hadde gjeva tilføret til klaga, hadde dei på britisk side ikkje oppdaga det minste teikn på at tyskanne misbrukte norsk sjøområde til krigsoperasjonar. Eg set stor pris på at Mr. Chamberlain så ærleg sa ifrå om dette, og det var for så vidt ikkje anna enn eg kunne vente av han. Desverre drøiv både franske og engelske blad endalenge etterpå på med den gamle skuldninga mot Noreg eller jamvel auka ho med nye skuldningar, så dei jamvel mana regjeringane sine til å ta vaktthaldet i det norske sjøområdet i egne hender. Eg vonar at vennene våre i Storbritannia og Frankrike vil skjønne kor det måtte krenke oss å høyre at dei drøfte planar om tiltak innafør våre nasjonale grenser. Dei må forstå at vi ynsker å halde sjølvstendet vårt oppe utan inngrep frå noka side; for vi elsker fridomen vår likeså høgt som dei elsker sin fridom. Og eg tenker vi har synt i gjerning at vi vil verja sjøområdet vårt mot alle som kjem ulovleg inn på det; i så måte gjør vi ingen skilnad på dei krigførande, og vi kjenner oss trygge når vi står på rettens grunn.

No er det vel så at det som særskilt har gjort folk i Storbritannia og Frankrike huga på å bryte inn på sjøområdet vårt, det er i grunnen slett ikkje dei tyske krigsoperasjonene som dei indbilte seg gjekk for seg der, men det er den fredelige og fullt lovlege handelsfersla som går der og som dei trur er til slik einssidig vinning for Tyskland. I den samanhengen har dei skrivi mykje om den svenske jarnmalmen som blir utført over Narvik. Eg har opplyst offentleg at folk gjør seg altfor overdrivne tankar om denne utførsla; for sjølve dei faktiske vilkåra har gjort at ho har minka ned til fjerdeparten i desse krigsmånadene, og at det går mykje meir svensk jarnmalm frå Narvik til England enn til Tyskland. Men dessutan skulle det vel ligge klart i dagen at den fria fersla for handelskip i dei norske farvatna er minst likeså mykje til vinning for dei allierte, aller mest Storbritannia, som for Tyskland, beint fram for di vi har mykje større handel med Storbritannia enn med Tyskland. Og så får ein da ikkje gløyme det som eg alt har pekt på, at helle handelen vår til alle sider er regulert i avtalar med dei krigførande regjeringane. Det same gjeld for Sverige. Skulle dei allierte vilja ha oss til å stenge for den fria handelsfersla som går for seg i samsvare med ålmenn godkjend folkerett og som dei sjølve før har gjevi samtykke til, så ville det anten vera til stor skade for dei sjølve eller — om slik ei sperring skulle vende seg einssidig mot den eine parten — vera i open strid med den nøytraliteten som vi er pliktige til å halde oppe, — da ville landet vårt med ein gong vera inne i krigen».

«Den 21. og 22. mars hende det ikkje mindre enn fem gonger at britiske jagarar sette etter tyske handelskip innafør den norske nøytralitetsgrensa; det var den eine dagen på Hustadvika utafor Møre, den andre dagen utafor Jæren og attmed Lindesnes. Ein av jagarane utafor Jæren skaut jamvel ei skrellskot som nådde, heilt inn på land. Men i alle desse tilfella gjorde dei ikkje dei britiske jagarane noko alvorleg imot dei tyske handelskipa. Sjølv sagt har vi protestert, og sia alt dette hende nett i dei dagane den franske og engelske pressa skreiv så mykje om å stanse den tyske handelsfersla rundt om Noreg, kunne vi nok bli redde for at det var ein plan i det. Men etter dei siste talane av Chamberlain og av Winston Churchill torer eg gå ut ifrå at Storbritannia ikkje har til formål å bryte folkeretten eller krenke suvereniteten og nøytraliteten vår. (?) Slikt ville da heller ikkje svare med dei politiske prinsippa den britiske regjeringa elles forkynner og strider for.»

Her er gitt et utdrag av Kohts redegjørelse den 6. april i Stortinget. Koht hemmeligholder at han har mottatt den engelsk-franske note som opsier respekten for Norges nøytralitet. Presidenten (Hambro) som jo også var utenrikskomiteens formann og som vel ikke kunde være uvitende om den engelsk-franske note, foreslår at Kohts redegjørelse først skal trykkes (1) før man tar en eventuell debatt, hvilket enstemmig blev vedtatt. — Stortinget gikk så over til å behandle «Bevilgning til utenriksrepresentasjonen» med Koht og Hambro som debatanter — som om intet opsiktvekkende var hendt!

6. april forløper uten mobilisering. I løpet av dagen den 6. april

blev det sikkert holdt hemmelig stortingsmøte, men noen mobilisering blev altså ikke besluttet. 7. april blev, efter hvad Chamberlain senere oplyste i underhuset, «det norske felttog åpnet. Den kveld gikk hovedflåten og 1. krysserseskadre fra Scapa Flow og Rosyth. Den 8. april gikk 1. krysserseskadre for å delta i operasjonene». Britiske minefelter legges ved Stad, på Hustavika og i Vestfjorden. Britiske krigsskip stopper norske skip på kysten. Norge protesterer på papiret: «Vold mot norsk suverenitet og nøytralitet.» Vi forbeholder oss «å setja i verk alle høvelege tiltak», men foretar oss intet for å fjerne minefelter. Regjeringspressen opplyser at det kun kan skje ad diplomatisk vei. Foreløbig går det efter programmet, som man forøvrig kunde lese i Arbeiderbladet for 30. mars i et telegram over København fra Paris:

«De midler som de to maktene vil bringe i anvendelse kan innebære ubehageligheter for visse nasjoner og en reell risiko for andre nasjoner. Disse midler blev i Londonmøtet ikke bare drøftet, men fastlagt. Inntil for kort tid siden hadde man bare spørsmålets maritime side på det rene, men iforgårs blev også spørsmålet til lands diskutert, og betydningsfulle avgjerd blev truffet. Vi imøteser den nye plan satt ut i livet snart, skriver L'Intransigeant i sin leder idag.»

Den 8. april kl. 17.15 sammenkalles så endelig Stortinget for å få en redegjørelse for mineutlegningen. Koht innleder sin redegjørelse med først nu å trekke frem noten av 5. april, som ovenfor er gjengitt i utdrag. Om vestmaktene note av 5. april uttaler nu Koht følgende:

«Da eg fekk denne noten, sa eg ifrå både til den britiske og den franske sendemannen at det var ei grunnlaus krenking mot den norske regjeringa, å seia at ho ikkje var ei fri og sjølvstendig regjering og at eg tykte det var uverdigg å skrive i den tonen til ho. — —»

Koht nevner at den nye note fra vestmaktene, som Utenriksdepartementet hadde mottatt kl. 5.45 om morgenen 8. april og som inneholdt meddelelse om at engelskmennene hadde gått til den kunngjorte direkte aksjon mot Norge. Om denne vestmaktene nye note av 8. april uttalte da Koht:

«— — Når vestmaktene seier at dei bryt folkeretten for di dei vil vinne siger for denne same folkeretten, så er det lett å sjå kva slags moral det er som her blir nytta. Vestmaktene fører krigen inn på norsk område for di dei meiner at dei dermed lettare skal vinne krigen. Det er den greie samanhengen med dette tiltaket.»

«Vestmaktene fører krigen inn på norsk område», sier Koht. Blev da det norske folk mobilisert for å verje nøytraliteten, som Koht tidligere hadde talt om og som var vår plikt. Nei. Da vår frihet og selvstendighet skulde hevdes «imot dette openberre brotet på folkeretten og slik krenking med vald mot norsk suverenitet og nøytralitet», da sørget vårt lands ledende politikere for at det norsk folk blev bedradd. Således blev folket lurt for at vi skulde komme på den «rette side». — Og så kom 9. april. Den annen krigførende part hadde i tide truffet sine motforholdsregler.

Jens Rolfsen.



## Sjøområdet.

Ordsiftet mellom England og Norge om «Altmark»-affæren er kommet inn i et ytterst uheldig spor. Det gjelder især, hva som skrives i engelske aviser; men grunnlaget for det er igjen statsminister Chamberlains forklaring i underhuset, som den engelske pressen jo har all grunn til å holde seg til.

Her i landet vet vi nå, at statsminister Chamberlains ord berodde på ufullstendige opplysninger om hva som faktisk er gjeldende rett i Norge, anerkjent av England selv så sent som i sommer. Vi gjengir på side 4 bestemmelsene i den norske kunnngjørelsen av 13. mai 1938, som gjør det klart at krigførende makters krigsskip har lov å gå gjennom norsk sjøterritorium, når de bare ikke oppholder seg i havn mer enn 24 timer. Vi gjengir også den engelske regjeringens egne ord fra i sommer om, at fristen på 24 timer etter dens oppfatning bare kan gjelde opphold i havn, men at det ikke er noen tidsfrist for selve gjennomfarten. Det finnes ingen som helst bestemmelser om, at et krigsskip på gjennomfart ikke skulle ha lov til å ha fanger ombord, enda mindre om at Norge skulle ha noen rett eller plikt til å undersøke om de hadde fanger.

En slik plikt eller rett måtte jo i tilfelle gjøres gjeldende mot alle lands skip, også engelske. Og hva England i sommer ønsket fastslått var en så vidtgående rett som mulig for sine krigsskip. England følte seg som havenes behersker; det var i Englands interesse å ha vidtgående rettigheter i alle hav. Det kunne ikke være særbestemmelser for norsk territorialfarvann — selv om England jo av erfaringer fra

ble sendt overordentlig fort lørdag inneholdt ikke de viktige opplysningene om Englands egen bekreftelse av de norske reglene i sommer, som i virkeligheten er helt avgjørende. I løpet av lørdag og søndag søkte engelsk presse forgjeves å få opplysninger i det norske utenriksdepartementet; Reuters byrå oppnådde til slutt bare å få en erklæring fra stortingspresident Hambro som også var helt ufullstendig og i sin polemisk tilspissede form meget uheldig. Mandag var utenriksminister Koht kommet hjem til Oslo og han gav sin store erklæring i Stortinget — den som statsminister Chamberlain siden svarte på i underhuset tirsdag. Men ennå mandag hadde utenriksminister Koht ikke rukket å sette seg så fullstendig inn i saken at han nevnte den engelske regjeringens egne bindende erklæringer fra i sommer. Først tirsdag kveld, etter at statsminister Chamberlain alt hadde svart og fastslått de britiske bebreidelsene mot Norge, sendte utenriksminister Koht gjennom pressen ut de avgjørende opplysningene.

\*

Vi må gå ut fra at det engelske utenriksdepartementet vil granske forholdene meget nøye før det gir Englands offisielle svar i sin note til Norge, og at England her vil innrømme, at folkerettslig kunne Norge etter gjeldende bestemmelser ikke ha opptrådt annerledes. Et ganske annet spørsmål er om de norske reglene for sjøterritoriet bør forandres; det skal overordentlig sterke grunner til å gjøre det under en krig. Da Norge under forrige verdenskrig forandret reglene og forbød u-båter å komme inn på sjøterritoriet, var slike grunner tilstede; men forbudet skaffet oss allikevel umåtelig store vanskeligheter.

Vi tror ikke på skremslene i engelske aviser om at England skulle ville kreve av Norge å lukke sitt sjøområde for tyske skip. Det ville bety at alle krigførende lands skip ble stengt ute, og England som havenes behersker ville være den siste til å ønske et slikt prinsipp gjennomført. Ved en roligere betragtning av alle sider av spørsmålet vil også den engelske opinionen falle mer til ro. Det er en ledende grunnsetning for norsk utenrikspolitikk i dag framfor alt å bevare det vennskapelige forholdet til England; vi tror at de forhandlingene som for tiden drives, ikke vil bli forstyrret av «Altmark»-affæren men nå til et godt



Ordsiftet mellom England og Norge om «Altmark»-affæren er kommet inn i et ytterst uheldig spor. Det gjelder især, hva som skrives i engelske aviser; men grunnlaget for det er igjen statsminister Chamberlains forklaring i underhuset, som den engelske pressen jo har all grunn til å holde seg til.

Her i landet vet vi nå, at statsminister Chamberlains ord berodde på ufullstendige opplysninger om hva som faktisk er gjeldende rett i Norge, anerkjent av England selv så sent som i sommer. Vi gjengir på side 4 bestemmelsene i den norske kunnngjørelsen av 13. mai 1938, som gjør det klart at krigførende makters krigsskip har lov å gå gjennom norsk sjøterritorium, når de bare ikke oppholder seg i havn mer enn 24 timer. Vi gjengir også den engelske regjerings egne ord fra i sommer om, at fristen på 24 timer etter dens oppfatning bare kan gjelde opphold i havn, men at det ikke er noen tidsfrist for selve gjennomfarten. Det finnes ingen som helst bestemmelser om, at et krigsskip på gjennomfart ikke skulle ha lov til å ha fanger ombord, enda mindre om at Norge skulle ha noen rett eller plikt til å undersøke om de hadde fanger.

En slik plikt eller rett måtte jo i tilfelle gjøres gjeldende mot alle lands skip, også engelske. Og hva England i sommer ønsket fastslått var en så vidtgående rett som mulig for sine krigsskip. England følte seg som havenes behersker; det var i Englands interesse å ha vidtgående rettigheter i alle hav. Det kunne ikke være særbestemmelser for norsk territorialfarvann — selv om England jo av erfaringer fra forrige verdenskrig godt visste, at tyskerne kunne bruke Norges enestående gunstige seilad innskjøers langs hele kysten til malmtilførsel fra Narvik.

Etter alt det som nå er opplyst her i Norge om saken, er det altså ikke den minste tvil om at folkerettslig kunne norske marinemyndigheter ikke på noe punkt ha handlet annerledes end de har gjort. Vi ville ellers ha krenket våre nøytralitetsregler og opptredt unøytralt.

Ulykken er at denne faktiske sammenhengen ennå ikke forstås i England. Og det kan ikke nektes at i det har den norske utenriksledelsen sin store skyld. Da nøytralitetskrenkelsen fant sted, befant utenriksminister Koht seg i Trondheim. Den norske protestnoten til England som

riksminister Koht ikke rukket å sette seg så fullstendig inn i saken at han nevnte den engelske regjerings egne bindende erklæringer fra i sommer. Først tirsdag kveld, etter at statsminister Chamberlain alt hadde svart og fastslått de britiske bebreidelsene mot Norge, sendte utenriksminister Koht gjennom pressen ut de avgjørende opplysningene.

\*

Vi må gå ut fra at det engelske utenriksdepartementet vil granske forholdene meget nøye før det gir Englands offisielle svar i sin note til Norge, og at England her vil innrømme, at folkerettslig kunne Norge etter gjeldende bestemmelser ikke ha opptredt annerledes. Et ganske annet spørsmål er om de norske reglene for sjøterritoriet bør forandres; det skal overordentlig sterke grunner til å gjøre det under en krig. Da Norge under forrige verdenskrig forandret reglene og forbød u-båter å komme inn på sjøterritoriet, var slike grunner tilstede; men forbudet skaffet oss allikevel umåtelig store vanskeligheter.

Vi tror ikke på skremslene i engelske aviser om at England skulle ville kreve av Norge å lukke sitt sjøområde for tyske skip. Det ville bety at alle krigførende lands skip ble stengt ute, og England som havenes behersker ville være den siste til å ønske et slikt prinsipp gjennomført. Ved en roligere betragtning av alle sider av spørsmålet vil også den engelske opinionen falle mer til ro. Det er en ledende grunnsetning for norsk utenrikspolitikk i dag framfor alt å bevare det vennskapelige forholdet til England; vi tror at de forhandlingene som for tiden drives, ikke vil bli forstyrret av «Altmark»-affæren men nå til et godt resultat, som viser det virkelige vennskapelige forholdet mellom landene. Men en større påpasselighet og behendighet fra den norske utenriksledelsens side ville kunne ha hindret de verste av de misforståelsene som nå er oppstått mellom britisk og norsk opinion.





ST. REGNEGADE 2, KØBENHAVN K.  
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

*Nord-schleswigsche Zeitung*

23 JAN. 1940

skriver den

## Ein offenes Wort an den Norden

In der von der „Nordischen Gesellschaft“ herausgegebenen Zeitschrift „Der Norden“ lesen wir:

Der Norden hat das neue Deutschland nicht verstanden.

Der Norden hat auf den deutschen Appell an die Idee einer Schicksalsgemeinschaft der Ostsee nicht geantwortet.

Die Nordische Gesellschaft ist von den ersten Tagen ihrer Gründung für diesen Gedanken eingetreten: für eine ständige und aufrichtige Zwiesprache hinüber und herüber, für einen Austausch geistiger und wirtschaftlicher Güter zwischen den Völkern des Nordens und Deutschland. Um so mehr glauben wir an dieser historischen Jahreswende, in einer Zeit, die an Größe das Geschehen des Weltkrieges — mit politischem Maßstab gemessen — weit überragt, das Recht zu haben, in Offenheit und Deutlichkeit das auszusprechen, was die Stunde erfordert.

Zwischenstaatliche Arbeit ist ohne Sinn, wenn sie nicht auf Gegenseitigkeit beruht. Wie aber war das Echo auf jenem einmaligen Einsatz, den ein 80-Millionen-Volk für die Freundschaft mit dem Norden und seinen 14 Millionen Menschen bekundete? Wo waren die Regierungen in Schweden, in Norwegen und in Finnland, die sich zu den gleichen Zielen in ihrem Lande offen bekannt hätten? Wo waren die skandinavischen Zeitungen, die für freundschaftliches Einvernehmen ihre Feder gespißt hätten? Wo waren die skandinavischen Verleger, die durch das deutsche Buch dem deutschen Geist eine auch nur bescheidene Stellung, geschweige denn eine der politischen und geistigen Bedeutung des Deutschen Reiches angemessene Stellung eingeräumt hätten?

Schicksalsgemeinschaft der Ostsee! Der Norden hat Deutschlands Ruf nicht hören wollen. Seine Antwort war: „Die Grenze des Nordens liegt im Süden Dänemarks!“ Ungachtet der geschichtlichen Tatsachen des Wiederaufstiegs, der Selbstbefreiung des Nachbarn im Süden glaubte der Norden sein Leben in fühler Reserve leben zu müssen und blickte — nach Westen! London, Paris und Genf waren die Altäre, zu denen man pilgerte. Wir waren in Deutschland weit davon entfernt, Skandi-

tische Achtung, ohne gegenseitiges Verständnis, ohne ehrliche und aufbauende Zusammenarbeit. Keiner Großmacht kann zugemutet werden, immer weiter um die Freundschaft seiner Nachbarn zu werben, wenn das Echo ausbleibt oder das Echo in einer Haltung sehr zahlreicher Presseorgane ertönt, die den vom deutschen Volk heißgeliebten Führer mit Schmutz bewarfen und jedes ernsthafte Bemühen vermissen ließen, sich in den seelischen, geistigen, politischen, wirtschaftlichen und sozialen Entwicklungsgang Deutschlands in den letzten 25 Jahren auch nur etwas hineinzudenken. Möchten einzelne in den skandinavischen Ländern diese Haltung als ebenso anmaßend wie oberflächlich empfinden, eine praktisch wirksame Reaktion weiterer Kreise gegen die Pressestimmen blieb jedenfalls aus, obwohl Einsichtige den Schaden für ihr Land voraussahen. Und dies alles, obwohl Deutschland immer wieder bewiesen hat, wie sehr ihm an einem freundschaftlichen Verhältnis zum Norden gelegen ist. Wir wollen in dieser Stunde, da wir ehrliche Bilanz ziehen, aber auch jener Kreise dankbar gedenken, die Vorkämpfer waren für den Gedanken friedlicher Zusammenarbeit zwischen unseren Völkern. Sie waren bisher nicht so zahlreich, als daß sie die Gesamthaltung ihres Landes entscheidend hätten beeinflussen können. Aber in Zeiten großer der Welt neugestaltender Reformationen sind es wenige aber dafür vielleicht die Besten, die gegen den Strom zu schwimmen wagen. Wir gedenken eines Knut Hamsun, eines Gunnar Gunnarsson, eines Njål Kilpinen und eines Veikko Antero Koskeniemi und all der Männer und Frauen, die sich zum Frieden und der Freundschaft der Völker um die Ostsee bekann-

ten. Und darin liegt der tiefe Sinn, daß die Nordische Gesellschaft in diesen beiden Jahrzehnten an Brücken gebaut hat, die auch dieses Jahr schwerster Belastungsprobe gehalten haben. Es ist von skandinavischer Seite darauf hingewiesen worden, was man drüben in den schwersten Jahren des deutschen Niederganges für Deutschland getan habe. Dies alles ist unvergessen. Das deutsche Volk wird niemals eine Elsa Brändström, eine Anna Kinder vergessen, wird niemals den Protestschritt führender finnischer Wissenschaftler und Juristen beim Ruhreinbruch der Franzosen vergessen. Alle Taten skandinavischer Kreise, die deutsche Not der ersten Nachkriegsjahre zu lindern, sind uns allen in dankbarer Erinnerung. Aber es geht ja nicht um diesen Zeitraum. Das Mißverstehen in Skandinavien wächst mit dem Wiedererstarken Deutschlands, das England ungern sieht, und immer stärker bilden sich die Gegensätze zwischen dem Norden und Deutschland heraus, als Deutschland 1933 den großen Kampf um seine nationale Freiheit beginnt. Diese Jahre sind in erster Linie gemeint, wenn von deutscher Seite mangelndes Verständnis festgestellt werden mußte. Es war schon so. Manche Regierung und manche Minister hörte auf London und sah nach Genf. Der offizielle Norden verstand Deutschland oft nicht. Manche Kreise der Völker aber verstanden und hörten den friedlichen Ruf von jenseits der Ostsee. Ihnen danken wir, und wir wissen, daß es nun gilt für die, die guten Willens sind, zusammenzustehen als Vorkämpfer einer neuen Ordnung Europas. Eins glauben wir fest, daß am Ende dieses von England vorbereiteten und erklärten Krieges der Sieg Deutschlands stehen wird. Einer der Größten Skandinaviens hat es, als der Führer nach dem siegreichen polnischen Feldzug England noch einmal Gelegenheit gab, diesen germanischen Bruderkrieg zu beenden und die Grundlinien für ein neues besseres Europa aufzeigte, in die Worte gekleidet: „Wenn England diesen Krieg fortsetzt, dann ist es der Anfang vom Ende des englischen Weltreiches.“

Jetzt ist es am offiziellen Norden zu entscheiden, ob er das Seine dazu tun will, die Beziehungen zu dem mächtigen Reich der europäischen Mitte neu zu beleben.

stationen gibt es, Aktivität besiegt die Einöde der ewigen Kälte. Das Holz, die endlosen Wälder des südlichen Sibiriens, hat Igarka entstehen lassen, der Weizen aus Westsibirien Nowyj Port, und Gold ist die Lebensader von Tifsi.

Sowjetrußland will sein Fenster im Norden nicht zufrieren lassen. Mit energischen Bewegungen lockert es seine Starrheit, um einen neuen Ausblick zu gewinnen, nach Norden, wo es weite und freie Räume gibt!



sein Leben in ruhiger Zerstreuung zu verbringen und blickte — nach Westen! Konstantinopel, Athen, Rom, Neapel, Venedig, Florenz, Mailand, Paris und Genf waren die Altäre, zu denen man pilgerte. Wir waren in Deutschland weit davon entfernt. Skandinavien vor die Alternative zu stellen — Deutschland oder England! Vielmehr sahen wir über die Ufer der Ostsee und ihre Länder hinaus in jenem Nord- und Ostseeraum einen Raum eines Schicksals, der vor dem Gesetz des Blutes und der Rasse bestimmt ist. Es war darum ein grundlegender Gedanke in der Politik des Führers die deutsch-englische Verständigung. Wir empfinden es als tragisch, daß Englands politisch führende Kriegsführung durch die Entfesselung und offene Erklärung dieses Bruderkrieges einen solchen in der Stunde der Gefahr im Stich zu germanischer Rasse begehen konnte!

Bei England hat sich der Norden ebenfalls zu bedanken, wenn Finnland heute der Schauplatz erbitterter Kämpfe geworden ist. Denn wie anders wäre die gesamteuropäische Entwicklung verlaufen, wenn die vom Führer erstrebte und von allen Einsichtigen als unbedingt notwendig erkannte Revision der Danzig- und Korridorfrage auf friedlichem Wege hätte durchgeführt werden können! Niemals aber hätte Polen sich dieser Notwendigkeit entziehen können, wenn nicht England es zum Widerstand gegen Deutschland ermutigt hätte, um es dann friedlich in der Stunde der Gefahr ins Stich zu lassen.

Deutschland befindet sich nun in einem Kriege, der ihm von England und Frankreich erklärt worden ist. Seine ganze Kraft gilt dem einen Geanker europäischer Solidarität — England. Sein Kampf ist gegen Westen gerichtet.

Deutschland ist trotzdem weit davon entfernt, in diesen schweren Stunden des finnischen Volkes, mit dem es sich in aufrichtiger Freundschaft verbunden fühlt, innerlich unbeteiligt zu sein. In Aufrichtigkeit sind unsere Gedanken bei den besten Männern Finnlands, einem Spionhufoud, und wir empfinden wie sie die tiefe Tragik, daß es nicht gelang, eine friedliche Verständigung mit dem russischen Nachbarvolke zu finden.

Eine Lehre möchten wir für die Zukunft für die deutsch-skandinavischen Beziehungen aus den Erfahrungen der letzten Jahre gezogen sehen. Einvernehmen und Freundschaft zwischen benachbarten Völkern sind nicht möglich ohne gegensei-



Polskiden m. 260  
21 juni 1939.

## Nordiske Dage i Lybæk

### Rigsleder Alfr. Rosenberg taler om „Pligter i Nord- og Østersørummet“

Fra vor udsendte Medarbejder.

Lybæk, Tirsdag.

For sjette Gang holder det nordiske Selskab i Dag og i Morgen sine nordiske Dage i Lybæk.

Der er fra Danmark mødt flere Deltagere end fra samtlige andre nordiske Lande tilsammen. Her er den tyske Gesandt i København Minister von Renthe-Fink (i Diplomatusuniform), Borgmester Kaper (i graa Bowler), vor Legation i Berlin repræsenteres af Legationsraad Steensen-Leth og blandt de danske Deltagere er Forfatteren Johannes Buchholtz, Komponisten Ebbe Hamerik, Dr. Højberg Christensen, Grev Bent Holstein, Knud Bach, Professor Carl Roos, Direktør Chr. H. Olesen (i egen Vogn), Kontorchef Karl I. Eskelund (paa Cykle), Direktør Damgaard-Nielsen, Helmer Rosting, Kaptajn Ipsen og en gammel Kending fra dansk Radio Dr. Zombat von Zombatfalva, som nu er Kontorchef for Sudeterkontoret i Reichenberg. Af fremtrædende tyske Gæster kan nævnes Indenrigsminister Dr. Frick, Nordisk Selskabs Protektor Rigsleder Alfred Rosenberg, Konrad Henlein

og mange andre.

Den første nordiske Dag aabnede i Morges i Stadthalle af Nordisk Selskabs Overpræsident Hinrich Lohse, som bød velkommen og som kraftigt understregede Tysklands Forbindelse med Norden efter Neutralitetsudtalelserne og den dansk-tyske Pagt.

Efter ham talte Lybæks Overborgmester Dr. Drechsler om Lybæk, som danner Broen mellem Tyskland og Norden.

Fra Danmark talte Forfatteren Svend Borberg om den nordiske Digtning i vor Tid og dens Udvikling via Romantik og Realisme. Fra Sverige talte Professor Liljeqvist om svensk Personlighedsfilosofi og endelig talte Ingeniør Kahrs, Oslo, om norske Veje, en Turistvejledning som intet Rejsebureau behøvede at skamme sig over.

### „Pligter i Nord- og Østersørummet“

Paa det store Friluftsteater, der havde samlet Tusinder af Tilskuere, opførte Medlemmer af Lybæk-Teatret i Eftermiddag den klassiske finske Komædie „Hedekomageren“ af Aleksis Kivi og i Aften afsluttedes paa Torvepladsen, hvor mange Tusinde Lybækkere i den lune Junaften havde sluttet sig til de fremmede Gæster. Her talte Rigsleder Alfred Rosenberg. Han talte i det væsentlige om gamle Avtoriteters Sammenbrud og om nye Avtoriteter og sluttede med at udtrykke Haabet om, at Nordens Tænkere og Digtere vilde finde Basis for en ny Ordning, et nyt Liv og en ny Verden.

Om mere præcise Spørgsmaal udtalte Rosenberg, at de Mænd, der var ansvarlige for Versailles, kun havde udnyttet Folkeforbundet som et Objekt for deres egen Imperialisme og benyttet de smaa Nationer som Staffage for deres Gerninger. De smaa Nationer maatte ikke tro, at de vedblivende kunde forulempe store Nationers Statsoverhoveder, naar de skabte sig en ny Livsorden. I deres egen Interesse maatte de ikke taale et Presseanarki af ansvarløse Elementer.

At tjene Østersø- og Nordsørummet var en Pligt for alle, og det var tillige en Pligt at holde sig fjernt fra Spekulationsagenter, som hverken havde Interesse i Ordenen inden for dette Livsrum eller i en virkelig Blomstring i Nordens Folks Liv.

Ved Midnatskoncerten i den pragtfuldt belyste Marienkirche fandt alle Nationer hinanden — forenede som kun Bach, Mozart, Beethoven og Händel formaar det.

Vac.



J. J. Tidspaviser  
10 juni 1939.

# Kommer KRIGEN til høsten?

## TYSKLAND FORAN SKJEBNETIMEN

### Økonomiske vanskeligheter må enten føre til KRIG eller FORSONING

#### Men hvad blir systemets skjebne?

Er Hitler allerede kommet inn i den skjebnesvangre rundgangen?

Har han ennå en chance til å undgå sin tragiske skjebne?

Han har det, hvis det mislykkes vestmaktene å få istand en fransk-britisk-russisk pakt, en fredsallianse, og hvis de plutselig opgir sin årvåkne politikk. Men for øieblikket påtenker man hverken i Paris eller i London den ringeste modifikasjon av denne faste politikken. Og derfor kan en sammenligne Hitler med en ny Josva, som håper på et nytt Jeriko-mirakel ved hjelp av nazi-propagandaens høytalende istedenfor oldtidens trompeter. Men miraklenes tid er forbi. Enten Hitler går til krig eller bevarer freden, er han skjebnebestemt til undergang.

De tyske finanser er kommet inn i en blindgate. Finansieringen av den overmenneskelige oprusting sluker ikke bare landets opsparte reserver, men også fremtidens skat-

teinntekter. På tross av de land det tredje rike har erobret, er det fremdeles avhengig av innførsel av råvarer. Folkets skattebyrder kan ikke økes, den ukentlige arbeidstiden kan ikke forlenges ytterligere og heller ikke kan oprustings tempoet aksellereres. På den annen side er vestmaktene på god vei til å innhente det forspranget Tyskland har hatt på dette området.

En grufull krig er den eneste mulige utveien for Hitler hvis han vil redde sig fra det uføret han er kommet op i. Men selv om „fredsfronten" enda ikke er helt utbygget, kan den bidra til å gi ham en følelse av at han er slått på forhånd. På den annen side vilde en oppgivelse av hele erobringspolitikken uundgåelig føre til sammenbrudd for det tredje rike og dets fører. Han vilde bli nødt til å ta plass ved forhandlingsbordet igjen, men denne gang ubevebnet. Hans autokrati vilde bryte sammen på grunn av nødvendigheten av å ta imot lån fra demokratiene. Dette vil bli det samme som gravkicken



Sommerstemning 1939

Tegning av OLAV ENGEBRIGTSEN

over hans krigsøkonomi, det vil skape en arbeidsledighet uten side- stykke og medføre slike sosiale krigs- engang.

ser at et svekket diktatur ikke kunde beholde makten noen uker.

Efter „Anschluss" har Tyskland annektert Böhmen, Mähren, Memel og Slovakia med et samlet areal på 82,734 engelske kvadrattil og tyve millioner innbyggere. Bare de 140,000 i Memel tilhørte Tyskland før verdenskrigen.

Det er så langt fra et diktatur som Hitler.

For  
Tidens Tegn

av

Gene-  
vieve  
Tabouis

var større fest da sudetlandet blev annektert. Men samtidig blev det også krevet nye offer av oss. Nå har vi tatt hele Tsjekko-Slovakia og situasjonen er blitt enda verre..

Efter anneksjonen av Böhmen offentliggjorde S. S.-organet Schwarze Korps en leder med titelen: Til alle dem som ennå ikke forstår. Bladet uttalte at „de må utryddes som et sunt legeme befrir sig for sykdom".

Da det tyske publikum gjennom tysk-sendingene fra London og Strasbourg hørte at president Roosevelt hadde sendt et budskap til føreren og slått et slag for fredens sak, blev redaksjonene formelig oversvømmet av brev som bad om å få høre detaljene i budskapet.

Flertallet av arbeiderne, som betrakter Hitler som en krigsspekulant, sa: Hvis føreren mener det ærlig når han snakker om fred, bør han godta presidentens forslag og gi ordre til nedrusting.

For øieblikket er nazistene nødt til å bekjempe den opfatningen som har slått dype røtter innen store deler av det tyske folk — nemlig at

Den suksessroman av samme navn som filmen. En stor del av handlingen utgår fra New York, og alle de fantastiske ting som filmens hovedpersoner

G. Fredriksen & Co. S. EITR.  
Trondhjemsveien 119/123. Tlf. 74321.  
BLIKKSLAGER.  
Franke Onsrud  
Pilestredet 75 c. Telefon 63877.

Silkestrømper, prii  
ELEKTRIS  
Tandberg  
au  
Grønland





## Sommerstemning 1939

ans krigsøkonomi, det vil ser at et svekket diktatur ikke  
en arbeidsledighet uten side- kunde beholde makten noen uker  
og medføre slike sosiale kri- engang.

Tegning av OLAV ENGEBRIGTSEN

Efter „Anschluss“ har Tyskland annektert Bøhmen, Mähren, Memel og Slovakia med et samlet areal på 82,734 engelske kvadrattmil og tyve millioner innbyggere. Bare de 140,000 i Memel tilhørte Tyskland før verdenskrigen.

Det er så langt fra at disse erobringene har øket Tysklands styrke, slik som en skulde tro. Tvertimot har de svekket den. Hvorfor?

Fordi de har øket Tysklands økonomiske vanskeligheter og skapt megen misnøie blandt befolkningen. Dessuten har de også svekket hæren, uten å gi noen strategiske fordeler.

Tysklands indre stilling idag er preget av en sterk strøm av defaitisme.

Gjennomsnittstyskeren sier hver eneste dag: Hvad fordel har vi egentlig av erobringen av Bøhmen? Hvad fordel har vi av de tyske flyveres bedrifter i Spania? Hvilke påviselige resultater er det av vår flåtes tokt til Middelhavet? I Saar — hvor befolkningen for en stor del består av grubearbeidere — falt angrepet på Tsjekko-Slovakia sammen med et dekret av Göring, som forlenget arbeidstiden i grubene med 45 minutter dagen. Østerrike er kommet tilbake til riket, men sakene er ikke blitt bedre for det. Det

## vieve Tabouis

var større fest da sudetlandet blev annektert. Men samtidig blev det også krevet nye offer av oss. Nå har vi tatt hele Tsjekko-Slovakia og situasjonen er blitt enda verre..

Efter anneksjonen av Bøhmen offentliggjorde S. S.-organet Schwarze Korps en leder med titelen: Til alle dem som ennå ikke forstår. Bladet uttalte at „de må utryddes som et sundt legeme befrir sig for sykdom“.

Da det tyske publikum gjennom tysk-sendingene fra London og Strasbourg hørte at president Roosevelt hadde sendt et budskap til føreren og slått et slag for fredens sak, blev redaksjonene formelig oversvømmet av brev som bad om å få høre detaljene i budskapet.

Flertallet av arbeiderne, som betrakter Hitler som en krigsspekulant, sa: Hvis føreren mener det ærlig når han snakker om fred, bør han godta presidentens forslag og gi ordre til nedrusting.

For øieblikket er nazistene nødt til å bekjempe den opfatningen som har slått dype røtter innen store deler av det tyske folk — nemlig at Hitler sikter på krig. Dette er grunnen til at partilederne søker å spre fabelen om at demokratiene vil „innkretse“ Tyskland, ja, at de til og med planlegger en angrepskrig mot det.

På den tid München-avtalen blev undertegnet gav den tyske defaitisme sig utslag i en voldsom angst for krigen. Idag råder det en ny defaitisme som er meget farligere for styret, fordi den er skapt av overbevisningen om at hvis en krig bryter ut, vil hele ansvaret for den komme til å hvile på føreren.

Innen middelklassen råder det nu enda større misnøie enn blandt arbeiderne. Men opprinnelig var middelklassen den mest entusiastiske tilhenger av nazismen. Grunnen til omslaget er følgende: Istedenfor å regulere de store varehusene til fordel for de små detaljistbutikker — som det blev lovet i det nasjonalsosialistiske program — har Görings berømte fireårsplan berøvet tusener av små handlende og håndverkere deres selvstendighet og tvunget dem til å tjene krigs-





Teatersjef Ingjald Haaland.

industrien. Når det kommer til stykket var dette Görings vel overveide plan, for det gjaldt for enhver pris å skaffe arbeidere til rustningsindustrien. En mengde små selvstendige håndverksbedrifter er følgelig eliminert med vold, og som følge av det nye dekretet var 104,000 selvstendige håndverksdrivende (fagarbeidere) i slutten av 1938 overført til krigsindustrien. Den 28. februar 1939 kunngjorde rikskonomiministeren en lov som bestemte at et hvilket som helst verksted eller håndverksbedrift kan lukkes, hvis innehaveren finnes egnert til å utføre fabrikkarbeide. Antallet av de middelklassefolk som med tvang er innrullert i proletariatet anslås til 800,000.

Er så bønderne fornøyd?

Sikkert ikke. Partipressen er full av klager over at befolkningen flykter fra bygdene og strømmer sammen i byene. Der Deutsche Volkswirt kan fortelle oss at i løpet av to år har 100,000 bønder utvandret til byene. Landbruksminister Darré erklærte på den sjette bondekongressen i Goslar at det tyske jordbruk idag sysselsetter omkring 400,000 mennesker mindre enn i 1933, da Hitler kom til makten. Dette vil med andre ord si at under Hitlerstyret er tallet på de mennesker som arbeider med jorden redusert med en femtedel.

Eksporten er et av de ofre som er hardest rammet med Hitlers ekspansjonistiske politikk.

I 1932 oversteg Tysklands utførsel innførselen med omkring 116 millioner kroner. I 1938 var eksportoverskuddet bare 57 millioner.

Stuttgart i slutten av april i år, uttalte han blandt annet: „I de siste månedene har vi lagt merke til en knapphet på frukt og grønnsaker. Jeg er meget bekymret over at grønnsakearealet er gått tilbake, simpelthen på grunn av mangel på jordbruksarbeidere. Situasjonen er farlig". Dagen etter meddelte Berliner Lokal Anzeiger at landbruksministeriet nettop hadde sendt ut melding om et nytt melkeprodukt, „Milei". Det er fremstillet av skummet melk og skal kunne erstatte egg. Avisen la til at „vi som følge herav kan minske eggimporten". Noen dager etter opplyste samme avisen at „det er lyktes Tyskland å spare inn 5 millioner kilo lær ved hjelp av et nytt kunstprodukt som kan brukes til skohæler".

La oss heller ikke glemme de tyske jernbaner, hvor det råder en fullstendig mangel på organisasjon. Det tyske institutt for koordinasjon har regnet ut at det trenges en kapital på 10 milliarder mark for å få de tyske statsbaner i god skikk igjen.

Med hensyn til råvarer erklærer de mest pålitelige franske statistikere at den britisk-fransk-russiske koalisjon vil bli Tyskland overlegen på følgende måte:

- 12 ganger så megen jern.
- 4 ganger så meget kull.
- 3½ gang så meget stål og jern.
- 30 ganger så meget kobber.
- 240 ganger så meget bensin.

Hvad angår den sistnevnte varer innfører Tyskland 4.7 millioner tonn om året. Da Romanias nuværende produksjon er 4.5 millioner tonn, må Hitler finne på rasemes-

vis. Mange kalver og feite svin må bote med livet foran det store stevne! Flatsengene står alt oppredde, og innkvarteringskontoret arbeider under høitrykk. Vossin-

lemtiden er seddelomløpet øket kolossalt. Riksbankens kvartalsrapport pr. 1. april 1939 viser en stigning på 959 millioner, eller nesten en milliard mark, i siste uke av mars. Deutsche Volkswirt gir følgende forklaring: „Man må ta hensyn til spesielle forhold i de siste ukene og til det særlig store behov for betalingsmidler som følge av protektoratet over Böhmen og Mähren og Memels gjenforening med riket."

Dr. Funk, Schachts etterfølger, har fremlagt en finansplan som simpelthen autoriserer diskonteringen av fremtidige skatteinntekter. Disse nye „skattebevisene" danner det første lånet til den kommende krig. De brukes side om side med riksbankens pengesedler. Følgen var en øieblikkelig prisstigning. De tyske massers sosiale stilling er dermed blitt enda mer prekær og spesiell interesse har arbeidernes, på grunn av krigsindustrien. Den 1. januar i år blev det kunngjort en „lov om arbeidet", som øket den daglige arbeidstid til ti timer uten noen tilsvarende økning av arbeidernes lønninger.

Den 28. januar i år offentliggjorde et blad utdrag av et foredrag som general Thomas, sjefen for krigsministeriets økonomiske avdeling, hadde holdt for medlemmene av en av nazipartiets økonomiske kommisjoner. Han uttalte blandt annet: „Det er klart at den arbeidsrytme føreren krevet var forutsetningen for de store politiske seire vi vant i 1938. Men man kan ikke forlange stadig topp-prestasjon av en maskine uten at den blir alvorlig beskadiget. En seksti timers arbeidsuke vil i det lange løp svekke arbeidskapasiteten".

Mausers-fabrikkene måtte for eksempel vende tilbake til 48 timers arbeidsuke fordi arbeiderne blev for slitne. Det bør også nevnes at fabrikkene har fått høre sterke bebreidelser når de utbetaler lønningene i „skattebeviser". „Vi vil ikke" (Forts. side 12).

gen, sekretær Bryn, er helt sprengt. Han vifter bare med armene og løper videre — i denne varmen, stakkars mann! Godt å se på alle de drivhvide snefjell som rammer inn de vakre bygdene! — Det brede Vangsvannet virker så velsignet avkjølende, der det ligger i sin trygge ro. Javisst er her vakkert. Fra Vangsvannet ser en alle de gamle tun stige opover mot liene. Finne og Lødoe med sine mektige middelalderloft! Og der ligger Sæim, der Lars Eskeland sitter fast i bakken med sin folkehøiskole som en selvskreven bygdeherse!

Her ruver de frem de gamle tun: Ullestad, Rokne, Brekke, Kvaale, Ringheim, Rongve, Songve, Møn, Bryn, og der borte i lia titter mønet frem av det koselige huset til Magnus Dagastad.

Høit deroppe ser vi Mølstertu-net, som nn er blitt bygdemuseum. Gamle Bottolf Mølster stiger ennå akslebred i sitt gamle odelstun. — Han går med et hunt smil i øiekroken nu om dagen. — Han lurar på om øltønna blir drikkendes til stemnedagen?

Han er ikke den eneste vossingen som har brygget til denne Jonsokdagen! — Der hviskes om at der aldri har vært brygget bedre øl i siste mannsalder. — Pass dere utabygds folk — — —

Voss er Voss! — Bygden er noe helt for sig selv. Avstengt lå den lenge, og vossingen er fra gammelt kjent for å ta til kniven, om han blir bråstint! Terg ham ikke. —

Op gjennom århundrene lå jo bygden nokså inneklemt mellom fjellene før jernbanen kom buldrende og fikk luft i luka. I gamle dager måtte vossingen kløre sig frem med varene sine til Bolstadegri for å nå frem til Bergen. De hadde prammer på vann og elv, og sildetønna og melsekken måtte de bære på ryggen, eller reidsle med hest.

Men gjestfri og frilynt er vossingen, og en trofast venn. Alltid op-lagt til spøk; men har hjertelaget i orden. Der går mange slike trofaste greie karer som Knute Nelson på gardene den dag idag — der i bygda! —

Det store landsstevne får møteplassen sin på Tvildemoen. Der er reist op en stor tribune og der skal vises frem et historisk tablå skrevet av Lars Eskeland. Det er et utsnitt av Norges historie. Først får vi se Haakon den V. Magnusson på Tunsberg slott — 20/ april 1319. Han tar et hellig løfte av sine høvdinger at de ikke må late noen utenlandsk mann få styringsmakt i landet. Så kommer et bilde av Esge Bille på Bergenhus 1552, der han vil tvinge odelsbøndene til å rive ned domkirkene.

Tilslutt får vi et bilde av Henrik Wergeland foran Grotten i 1842, der han kommer med sin profeti om Norges atterreisning!

Ingjald Haaland, som setter disse historiske billedene i scene, skal selv spille Haakon Magnusson og Henrik Wergeland, og vossigen Alv Hjørnevik ved Det Norske Teatret, skal spille Esge Bille. Amalie Wergeland spilles av Tove Bryn ved Det Norske Teatret, ellers utføres rollene av Voss spellag.

Ja der blir stor stas på Voss de dagene 10. og 11. juni! Der skal være ridende Vossabrudlaup og dans og morro. — Alvoret blir selvfølgelig besørget av ledelsen for Norges bondelag.

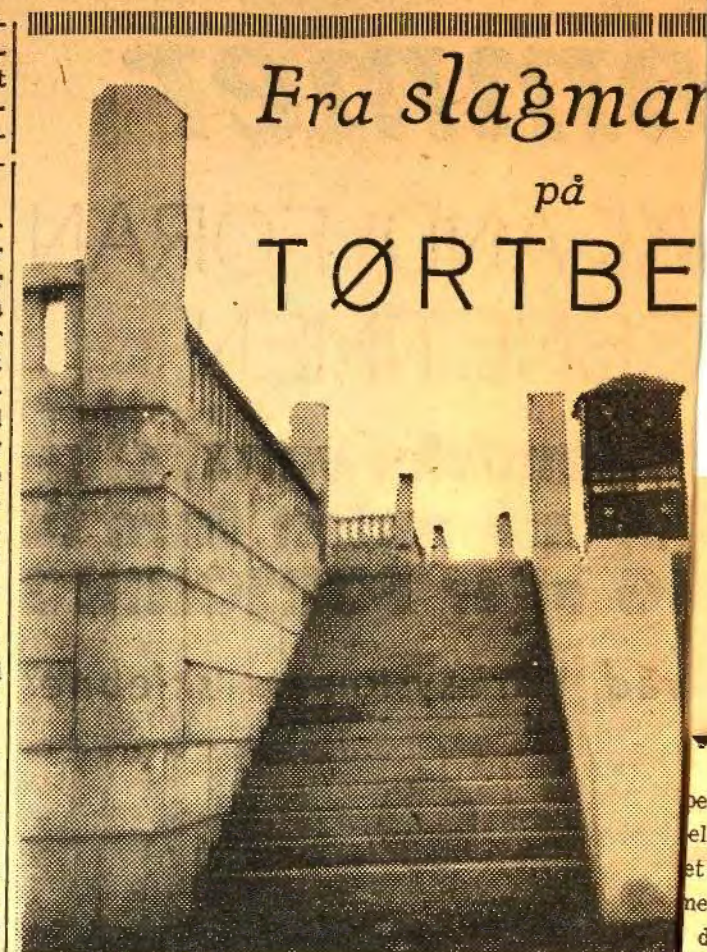
Bare nå solen vil smile til festlyden? De norske bønder vil komme i en stor fristelse de dagene. På den ene siden ønsker de jo nu regn av hele sin sjel. Men akkurat de dagene har de nok ikke noe imot litt opholdsvær. „Tillags åt alle kan ingen gjera" — synger han Ivar. — Men kommer der en skur, har bondelaget satt op et stort telt på Prestegardsmoen, så der er ingen fare.

Ja bringesylvet vil nok komme til å skjelve på mangt et jentebryst deroppe på Vossevangen de dagene, og mange trofaste løfter for livet vil bli gitt. Vi vil ønske alt godt for det store landsmøte.

I. H.

Mølstertu-net på Voss.

## Fra slagmar på TØRTBE



## Slik som anlegget nå



Og et sjeldent foto fra selve atelieret.

ke h  
arbe  
gripe  
Slike  
Hitle  
D  
sch  
antal  
blitt  
pet når de  
elig ved å  
et slagord  
ned ta hele  
de lettjø  
id forbi for  
ris mener  
kes Hitler  
med i mil  
fre  
og  
slor  
sas  
fred  
viser  
unde  
hadd  
neste  
34,00  
prose  
te er  
zister  
motse  
Den g  
serveo  
62,000  
av trok  
mens  
var tr  
million  
ier har  
La ma  
moral. get  
Den arb  
de en ysk  
te er l  
hær. F  
— slik sp  
makten stis  
vandle  
mann. bar



industrien. Når det kommer til stykket var dette Görings vel overveide plan, for det gjaldt for enhver pris å skaffe arbeidere til rustningsindustrien. En mengde små selvstendige håndverksbedrifter er følgelig eliminert med vold, og som følge av det nye dekretet var 104,000 selvstendige håndverksdrivende (fagarbeidere) i slutten av 1938 overført til krigsindustrien. Den 28. februar 1939 kunngjorde riksekonoministeren en lov som bestemte at et hvilket som helst verksted eller håndverksbedrift kan lukkes, hvis innehaveren finnes egnet til å utføre fabrikkarbeide. Antallet av de middelklassefolk som med tvang er innrullert i proletariatet anslås til 800,000.

Er så bønderne fornøyd?

Sikkert ikke. Partipressen er full av klager over at befolkningen flykter fra bygdene og strømmer sammen i byene. Der Deutsche Volkswirt kan fortelle oss at i løpet av to år har 100,000 bønder utvandret til byene. Landbruksminister Darré erklarte på den sjette bondekongressen i Goslar at det tyske jordbruk idag sysselsetter omkring 400,000 mennesker mindre enn i 1933, da Hitler kom til makten. Dette vil med andre ord si at under Hitlerstyret er tallet på de mennesker som arbeider med jorden redusert med en femtedel.

Eksporten er et av de ofre som er hardest rammet med Hitlers ekspansjonistiske politikk.

I 1932 oversteg Tysklands utførsel innførselen med omkring 116 millioner kroner. I 1938 var eksportoverskuddet bare 57 millioner. Men i riksdagen uttalte Hitler at Tyskland „må eksportere eller dø“.

Den britiske økonomiske motoffensiv har satt en stopper for tysk dumping i Sydvest-Europa og det latinske Amerika. På grunn av De forente Staters 25 pst. tolltillegg på tyske varer, er handelen mellom Tyskland og Sambandsstatene redusert til nesten ingenting, og den kinesisk-japanske krig har ødelagt den tyske handel i det fjerne Østen.

Vilde Tysklands matvareforsyning være i orden, hvis landet erklarte krig idag? Er det beskyttet mot blokade? Hitler og Göring sier ja. Men det er ikke sant.

Ved utgangen av mars får utgjorde Tysklands beholdning av hvete 5.3 millioner tonn, hvilket representerer fire måneders behov, og likedan er det med alle de andre forsyningene. Da landbruksministeren åpnet utstillingen i

Stuttgart i slutten av april i år, uttalte han blandt annet: „I de siste månedene har vi lagt merke til en knapphet på frukt og grønnsaker. Jeg er meget bekymret over at grønnsakearealet er gått tilbake, simpelthen på grunn av mangel på jordbruksarbeidere. Situasjonen er farlig“. Dagen etter meddelte Berliner Lokal Anzeiger at landbruksministeriet nettop hadde sendt ut melding om et nytt melkeprodukt, „Milei“. Det er fremstillet av skummet melk og skal kunne erstatte egg. Avisen la til at „vi som følge herav kan minske eggimporten“. Noen dager etter opplyste samme avisen at „det er lykket Tyskland å spare inn 5 millioner kilo lær ved hjelp av et nytt kunstprodukt som kan brukes til skohæler“.

La oss heller ikke glemme de tyske jernbaner, hvor det råder en fullstendig mangel på organisasjon. Det tyske institutt for koordinasjon har regnet ut at det trenges en kapital på 10 milliarder mark for å få de tyske statshaver i god skikk igjen.

Med hensyn til råvarer erklærer de mest pålitelige franske statistikere at den britisk-fransk-russiske koalisjon vil bli Tyskland overlegen på følgende måte:

- 12 ganger så megen jern.
- 4 ganger så meget kull.
- 3½ gang så meget stål og jern.
- 30 ganger så meget kobber.
- 240 ganger så meget bensin.

Hvad angår den sistnevnte varen innfører Tyskland 4.7 millioner tonn om året. Da Romanias nuværende produksjon er 4.5 millioner tonn, må Hitler finne på rasemesige og historiske grunner for å underbygge sin rett til et protektorat over Romania. Dette er også grunnen til at Storbritannia og Frankrike har gitt Romania sin garanti. Den omstendighet som tvinger Hitler til å erobre råstoffland er det faktum at han ikke kan kjøpe disse råstoffene. De råvarer som innføres til Tyskland blir nemlig ikke forarbeidet til ferdige produkter som kan brukes til eksport eller til byttehandel for å få nye råvarer, Tyskland produserer ikke annet enn kanoner, stridsvogner, bomber og annet krigsutstyr. I løpet av forrige år var de tyske statsutgifter 2.5 milliarder mark, hvorav 70 prosent gikk til rustninger. Gjelden stiger altså til svimlende høyder. Dr. Schacht vilde bremse på utviklingen, men han blev avsatt.

Riksbanken har øket seddelmengden i betydelig grad for å dekke rustningsutgiftene, men det har ikke resultert i noen øket produksjon av konsumentvarer. I mel-

siste ukene og til det særlig store behov for betalingsmidler som følge av protektoratet over Böhmen og Mähren og Memels gjenforening med riket.”

Dr. Funk, Schachts etterfølger, har fremlagt en finansplan som simpelthen autoriserer diskonteringen av fremtidige skatteinntekter. Disse nye „skattebevisene“ danner det første lånet til den kommende krig. De brukes side om side med riksbankens pengesedler. Følgen var en øieblikkelig prisstigning. De tyske massers sosiale stilling er dermed blitt enda mer prekær og spesiell interesse har arbeidernes, på grunn av krigsindustrien. Den 1. januar i år blev det kunngjort en „lov om arbeidet“, som øket den daglige arbeidstid til ti timer uten noen tilsvarende økning av arbeidernes lønninger.

Den 28. januar i år offentliggjorde et blad utdrag av et foredrag som general Thomas, sjefen for krigsministeriets økonomiske avdeling, hadde holdt for medlemmene av en av nazipartiets økonomiske kommisjoner. Han uttalte blandt annet: „Det er klart at den arbeidsrytme føreren krevet var forutsetningen for de store politiske seire vi vant i 1938. Men man kan ikke forlange stadig topp-prestasjon av en maskine uten at den blir alvorlig beskadiget. En seksti timers arbeidsuke vil i det lange løp svekke arbeidskapasiteten“.

Mausser-fabrikkene måtte for eksempel vende tilbake til 48 timers arbeidsuke fordi arbeiderne blev for slitne. Det bør også nevnes at fabrikkene har fått høre sterke bebreidelser når de utbetaler lønnene i „skattebeviser“. „Vi vil ik-

(Forts. side 12).

middelalderloft! Og der ligger Sæim, der Lars Eskeland sitter fast i bakken med sin folkehøiskole som en selvskreven bygdeherse!

Her ruver de frem de gamle tun: Ullestad, Rokne, Brekke, Kvaale, Ringheim, Rongve, Songve, Møn, Bryn, og der borte i lia tit-ter mønet frem av det koselige huset til Magnus Dagastad.

Høit deroppe ser vi Mølstertu-net, som nu er blitt bygdemuseum. Gamle Bottolf Mølster stiger ennu akslebred i sitt gamle odelstun. — Han går med et kunt smil i øiekro-ken nu om dagen. — Han lurar på om øltønna blir drikkendes til stemnedagen?

Han er ikke den eneste vossin-gen som har brygget til denne Jon-sokdagen! — Der hviskes om at der aldri har vært brygget bedre øl i siste mannsalder. — Pass dere utabygds folk — — —

Voss er Voss! — Bygden er noe helt for sig selv. Avstengt lå den lenge, og vossingen er fra gammelt kjent for å ta til kniven, om han blir bråstint! Terg ham ikke. —

Op gjennom århundrene lå jo bygden nokså inneklemt mellom fjellene før jernbanen kom bul-drende og fikk luft i luka. I gam-le dager måtte vossingen klore sig frem med varene sine til Bol-stadøgri for å nå frem til Bergen. De hadde prammer på vann og elv, og sildetønna og melsekken måtte de bære på ryggen, eller reidsle med hest.

1319. Han sine høvding noen utenla-makt i land lede av Esp-1552, der bøndene til Tilslutt

Henrik Wern 1842, der profeti om

Ingjald disse histo-skal selv-son og He-sigen Alv-ske Teatre Amalie W Bryn ved lers utføre

Ja der de dagene skal vær og dans selvfølgel-for Norg

Bare lyden?

komme ne. På jo nu r akkurat ikke no „Tillags — syng mer de satt og gardsm

Ja til å bryst dagene for liv alt go

Og et sjeldent foto fra selv



TØRT BE

ke ha disse inflasjonspengene", sier arbeiderne. Og politiet har måttet gripe inn for å gjenoprette ordenen. Slike ting har aldri hendt før under Hitler-styret.

Den 28. april bragte Deutsche Volkswirt en leder om antallet av de arbeidere som var blitt syke på grunn av overarbeide og dårlig mat. Bladet meddelte at Tyskland hadde tapt 200 millioner arbeidsdager i 1938 som følge av sykdom blandt arbeiderne. Mavekvalitet figurerer med hele 60 prosent, det er sikkert rekord.

La oss nu fra det økonomiske område gå over til det militære og se litt nærmere på denne navngjetne tyske hæren, som får hele Europa til å skjelve, enda ingen har sett den i aksjon når undtas den fredelige okkupasjon av Østerrike og Tsjekkoslovakia og denne avslørte bare hærens dårlige organisasjon.

En sammenligning mellom det tredje rikes hær og Wilhelm II's viser at den førstnevnte er meget underlegen. Den keiserlige hær hadde 45,000 offiserer i aktiv tjeneste, mens Hitlers armé hadde 34,000. De førstnevnte var hunkvart prosent monarkister. De sistnevnte er enten monarkister eller namotsetningsforhold mellom dem. Den gamle hæren hadde 85,000 reserveoffiserer, den nye har bare 62,000. Den tyske hær består idag av tropper med to års utdannelse, mens den gamle militærtjenesten var tre år. Wilhelm II hadde 7 millioner utdannede reserver, Hitler har bare 3 millioner.

La oss nu se litt på troppenes moral.

Den gamle keiserlige hær hadde en ypperlig kampånd. Men dette er langt fra tilfelle med Hitlers hær. En armé på 100,000 mann — slik som den var da Hitler tok makten — lar sig ikke så lett forvandle til en hær på en million mann. Blandt andre mangler er

det særlig to det er vanskelig å råde bot på: Mangelen på lavere offiserer, først og fremst kompanisjefer, og mangelen på øvede reserver. Det må også bemerkes at

etterat Stulpnagel og Beck trakk sig tilbake, og senere, den 15. mai, også sjefen for krigskollegiet general Liebmann og sjefen for femte armékorps, general Geyer, er man blitt temmelig betenkt i høiere ofiserkretser. Ingen av disse generalene deler Hitlers og Görings strategiske opfatning. En overveldig lynkrig forekommer dem

umulig på grunn av fellesfronten mot Tyskland og den kjensgjerning at Hitler sannsynligvis kommer til å fjerne enda flere generaler. Det er et faktum at hvis Hitler han er farlig for det tredje rike. Men dette hindrer ikke at føreren daglig får protestskrivelser, protester mot militæralliansen med Italia og så videre. General Hausafer gikk så langt som å si: „Italienerne har påtatt sig en meget vanskelig opgave ved å gjenopta romerrikets tradisjoner. Skal man fullføre en verdensopgave

Det offisielle organ for det tyske forbund for passiv motstand, „Sirenen", skrev forleden om bombekastes mot enkeltpersoner. Hitler har erklært det for „landsforrederi" å lytte til en utenlandsk kringkastingstasjon.

Det later ikke til at Himmler har noen illusjoner angående civilbefolkningen heller. Den 7. mai uttalte han i et foredrag på slottet Vogelsang at hvis fiendtlighetene ny lov. Ifølge denne loven kan alle medlemmer av nazistpartiet innkalles for en høiesterrett av S.S.-folk, som får den spesielle opgave å føre opsyn med alle medlemmer av partiet og først og fremst de offentlige tjenestemenn. Den 28.

11 sogneprest Lexow-Breck. Altergang. Fredag kl. 11 altergang, sogneprest Lexow-Breck. Capella Johannea. Kl. 20 pastor Th. Maroni. Majorstuen (Prestenes) kirke. Kl. 9.15 søndagsskolens landtur. Møtes ved kirken. Kl. 10.30 skrifte. Kl. 11 pastor Johan Frytz. Nadverd. Pøgerborg kirke. Kl. 10: Søndagsskolen samles til avmarsj til Gaustadskogen. Kl. 11 res. kap. Brekke. Nadverd. Kl. 18 sogneprest Leisegang. Nadverd. Mandag kl. 20 friluftsmøte utenfor kirken, sogneprest Leisegang. Diakonissehusets kirke. Kl. 11 sogneprest Peder Olsen. Skrifte kl. 10.4. Kl. 10.30 skriftemål.

renges det langt større kapasitet enn Italia har idag."

I et foredrag Himmler holdt for offiserene uttalte han: „Vi har ingen illusjoner om hærens moral. Av den grunn vil mine S.S.-folk ikke delta i krigen. De vil få nok å gjøre innenlands." Sjefen for Gestapo har rett på dette punkt. En hær som må voktes av det hemmelige politi vil ikke overleve sitt første nederlag.

Under septemberkrisen i 1938 passerte femti tyske desertører den tsjekkiske grense hver eneste dag. I de siste ukene har antallet av tyske desertører til de franske, belgiske og sveitsiske grenseposter vært langt større. En rapport som bare omfatter noen dager, viser at 180 tyske desertører passerte den polsk-schlesiske grensen og 30 grensen i Øst-Prøisen. Dette er grunnen til at nazilederne er mere redd den utenlandske propaganda enn noe annet.

Det offisielle organ for det tyske forbund for passiv motstand, „Sirenen", skrev forleden om bombekastes mot enkeltpersoner. Hitler har erklært det for „landsforrederi" å lytte til en utenlandsk kringkastingstasjon.

Det later ikke til at Himmler har noen illusjoner angående civilbefolkningen heller. Den 7. mai uttalte han i et foredrag på slottet Vogelsang at hvis fiendtlighetene ny lov. Ifølge denne loven kan alle medlemmer av nazistpartiet innkalles for en høiesterrett av S.S.-folk, som får den spesielle opgave å føre opsyn med alle medlemmer av partiet og først og fremst de offentlige tjenestemenn. Den 28.

april sa Hitler i riksdagen at han ved oppløsningen av den tsjekkiske hær hadde uskadeliggjort en farlig dynamittbombe som hadde kortet av rikets grenser med omkring 200 kilometer. Derimot sa han ingenting om de tre katastrofale følger annekseringen av Böhmen fikk for riket. Her er de:

For første gang er det innen riket en nasjonal minoritet på syv millioner mennesker, som lever bare for å hate og svikte tyskerne. Under militærrevyen i Mährisch-Ostrau var kunde man se et banner som var strakt tvers over byens hovedgate med innskriften: „Adolf, pakk dig ut av republikken, Benes kommer tilbake fra Amerika." De ne nasjonalitetskampene full i tilfelle av en tysk erobring i Mellem-Europa fra et militært synspunkt er disse „protektoratene" underjordiske miner under tyskernes leir.

Undertrykkelsen av Tsjekkoslovakia har åpnet øinene på de andre truede land i Mellem-Europa. Tross oberst Becks vennskap med Hitler har hele Polen mobilisert. Og ødeleggelsen av Tsjekko-Slovakia har skapt hat mellom Tyskland og Polen. Enhver ny erobring i øst vil øke Tysklands farer istedenfor å minske dem. Anneksjonen av Tsjekko-Slovakia gav Hitler forhåpninger om å kunne lemleste Polen i tre stadier:

Først ved å påkalle prinsippet om folkenes selvbestemmelsesrett: Danzig og korridoren.

Dernest ved å bruke samme



han bli umåtelig underlegen i militær henseende. Derfor sier også general von Metsch i sin militærpolitiske avhandling „Militære råd og prinsipper": „For oss tyskere er hemmeligholdelse av spesiell betydning når det gjelder militære operasjoner. Vi har intet håp om militær seier hvis overraskelsesmomentet mangler. Vi kommer aldri til å bli overlegne tallmessig sett. Men man må heller ikke overdrive betydningen av virkningene av en strategisk overrumpling, for medgang i begynnelsen er ikke det samme som en endelig seier."

Hvis ikke indre begivenheter tvinger Hitler til å kaste sig ut i nye erobringer av råvareland og han ikke blir nødt til å hjelpe Italia, kan han utvilsomt fortsette sin nuværende taktikk med gunstige resultater. Franskmenn som kjenner Tyskland fra mange års opphold mener at Hitler fortsatt vil underkaste demokratiene en merkelig form for tortur. Den kan sammenlignes med at en fange hver morgen blir vekket og får oplest dødsdommen. Så blir han bundet til pelen, eksekusjonsavdelingen marsjerer op — men med løse patroner. En offiser skriker „Fyr!" og tilslutt blir fangen ført tilbake til cellen. Det er denslags terror Tyskland og Italia innbiller sig de nu øver mot oss. Tilsynelatende treffes alle forberedelser til et angrep, lederne kommer med voldsomme uttalelser, troppene mobiliseres — men det avgjørende slag faller aldri . . .

Da føreren ikke lenger kan regne med triumfer på grunn av visse folks svakhet eller visse strømninger i den offentlige mening, slik som tilfellet var i september, streber han etter å skape en indre svakhet i de demokratiske stater. Av den grunn terroriserer han de demokratiske folk med sine stadige militære forberedelser, han tvinger dem til å mobilisere, driver dem inn i en kapprusting som blir mer og mer anstrengende, legger hindringer iveien for deres handel, skremmer folk fra kapitalplaseringer og bringer forvirring i deres statsbudgetter. Kort og godt: I det nasjonale forsvars navn søker han å gjøre private og offentlige restriksjoner uundgåelige for der ved å skape en slags „ensretting", i det håp at demokratiene etter en stund demoraliserende behandling vil gå trette og tvinges til å si: „La oss nå få en slutt på dette. Vi var rede til å kjempe for å forsvare vår civilisasjon og vår frihet. Nå er den halvveis ødelagt. Hva forlanger De for å stoppe?"

Men det kreves lang tid for å nå et slikt resultat. Og Hitler har ikke den nødvendige tiden. Dessuten tilhører han en rase for hvem „gudedemringen" alltid må ledsages av tordenskrall og lynglimt og våbenbrak. Derfor mener man i Frankrike at Hitler vil bli nødt til å gå til angrep kommende høst eller vår. Og derfor kan en også gå ut fra at i slutten av 1940 behøver ikke avisene lenger å referere førerens voldsomme taler og hans kritikk over demokratiene. Da vil nemlig hans skjebne alt være beseglet.

Genevieve Tabouis.

renges det langt større kapasitet enn Italia har idag."

I et foredrag Himmler holdt for offiserene uttalte han: „Vi har ingen illusjoner om hærens moral. Av den grunn vil mine S.S.-folk ikke delta i krigen. De vil få nok å gjøre innenlands." Sjefen for Gestapo har rett på dette punkt. En hær som må voktes av det hemmelige politi vil ikke overleve sitt første nederlag.

Under septemberkrisen i 1938 passerte femti tyske desertører den tsjekkiske grense hver eneste dag. I de siste ukene har antallet av tyske desertører til de franske, belgiske og sveitsiske grensepostene vært langt større. En rapport som bare omfatter noen dager, viser at 180 tyske desertører passerte den polsk-schlesiske grensen og 30 grensen i Øst-Preisen. Dette er grunnen til at nazilederne er mere redd den utenlandske propaganda enn noe annet.

april sa Hitler i riksdagen at han ved oppløsningen av den tsjekkoslovakiske hær hadde uskadeliggjort en farlig dynamittlunte en gang for alle og at han derved hadde kortet av rikets grenser med omkring 200 kilometer.

Derimot sa han ingenting om de tre katastrofale følger annekasjonen av Böhmen fikk for riket. Her er de:

For første gang er det innen riket en nasjonal minoritet på syv millioner mennesker, som lever bare for å hate og svikte tyskerne. Under militærrevyen i Mährisch-Ostrau kunde man se et banner som var strakt tvers over byens hovedgate med innskriften: „Adolf, pakk dig ut av republikken, Böhmen kommer tilbake fra Amerika." Disse nasjonalitetskampene bli gruffull i tilfelle av en tysk erobring i Mellem-Europa bare vil forverre.

prinsippet når det gjaldt Ukraina.

Endelig ved å gjennomføre Hitlers eget slagord om „livsrummet" og dermed ta hele Polen.

Men de lettkjøpte seires tid er for alltid forbi for Hitler.

I Paris mener man at selv om det lykkes Hitler å få Franco og Japan med i militæralliansen, vil



Politiken m. 241  
2 juni 1939.

# Ikke-Angrebspagten vedtaget i Folketinget efter langvarig Debat

## Ordlyden af den mellem Danmark og Tyskland indgaaede Pagt

**I**KKE-ANGREBSPAGTEN mellem Danmark og Tyskland blev forelagt i Folketinget i Gaar. Udenrigsminister Munch redegjorde i sin Tale for Sagens Forhistorie og udtalte bl. a., at denne Aftale er i nøje Overensstemmelse med den Politik, Danmark gennem lange Tider har ført. Det er Regeringens Overbevisning, at den under de urolige Forhold, der bestaar i Verden, vil være af betydelig Værdi, og Dr. Munch udtrykte Haabet om, at den vilde finde almindelig Tilslutning i Folketinget.

Dette Haab gik i Opfyldelse. Ved den endelige Afstemning, der fandt Sted ved 19-Tiden, blev Forslaget om Ratifikation vedtaget med Tilslutning fra alle Rigsdagens Partier med Undtagelse af Kommunisterne. Stemmetallene var 115 mod 3. I Dag kommer Traktaten til Behandling i Landstinget.

Den herværende tyske Minister overværede fra Diplomaten Debat-ten i Gaar.

## To Artikler og en Protokol

Ikke-Angrebstraktaten har følgende Ordlyd:

Hans Majestæt Kongen af Danmark og Island og den tyske Rigskansler, der er fast besluttede paa under alle Omstændigheder at opretholde Freden mellem Danmark og Tyskland, er kommet overens om at bekræfte denne Beslutning ved en Traktat og har til deres Befuldmægtigede udnævnt:

Hans Majestæt Kongen af Danmark og Island: Kammerherre Herluf Zahle, overordentlig Gesandt og befuldmægtiget Minister i Berlin.

Den tyske Rigskansler: Rigsudenrigsminister Hr. Joachim von Ribbentrop,

som efter Udveksling af deres Fuldmagter, der er befundet i god og behørig Form, er blevet enige om følgende Bestemmelser:

### Artikel 1

Kongeriget Danmark og det tyske Rige vil i intet Tilfælde skride til Krig eller til nogen anden Art af Magtanvendelse mod hinanden.

I Tilfælde af, at det fra en tredje Magts Side skulde komme til en Aktion af den i Stk. 1 betegnede Art mod en af de kontraherende Parter, vil den anden kontraherende Part ikke paa nogen Maade yde en saadan Aktion sin Støtte.

### Artikel 2

Denne Traktat vil være at ratificere og Ratifikationsdokumenterne vil snarest muligt være at udveksle i Berlin.

Traktaten træder i Kraft med Udvekslingen af Ratifikationsdokumenterne og gælder fra da af for et Tidsrum af 10 Aar. I Tilfælde af, at Traktaten ikke senest et Aar før Udløbet af denne Frist er opsagt af en af de kontraherende Parter, forlænges dens Gyldighed med yderligere 10 Aar. Det samme gælder for de følgende Tidsperioder.

Til Bekræftelse heraf har de respektive Befuldmægtigede underskrevet denne Traktat.

Udfærdiget i to Originaler i det danske og i det tyske Sprog i

Berlin, den 31. Maj 1939.

HERLUF ZAHLE.

JOACHIM VON RIBBENTROP.



bestaar i Verden, vil være af betydelig Værdi, og Dr. Munch udtrykte Haabet om, at den vilde finde almindelig Tilslutning i Folketinget.

Dette Haab gik i Opfyldelse. Ved den endelige Afstemning, der fandt Sted ved 19-Tiden, blev Forslaget om Ratifikation vedtaget med Tilslutning fra alle Rigsdagens Partier med Undtagelse af Kommunisterne. Stemmetallene var 115 mod 3. I Dag kommer Traktaten til Behandling i Landstinget.

Den herværende tyske Minister overværede fra Diplomaten Debat-ten i Gaar.

## To Artikler og en Protokol

Ikke-Angrebstraktaten har følgende Ordlyd:

Hans Majestæt Kongen af Danmark og Island og den tyske Rigskansler, der er fast besluttede paa under alle Omstændigheder at opretholde Freden mellem Danmark og Tyskland, er kommet overens om at bekræfte denne Beslutning ved en Traktat og har til deres Befuldmægtigede udnævnt:

Hans Majestæt Kongen af Danmark og Island: Kammerherre *Herluf Zahle*, overordentlig Gesandt og befuld-  
mægtiget Minister i Berlin.

Den tyske Rigskansler: Rigsudenrigsminister Hr. *Joachim von Ribbentrop*, som efter Udveksling af deres Fuldmagter, der er befundet i god og behørig Form, er blevet enige om følgende Bestemmelser:

### Artikel 1

Kongeriget Danmark og det tyske Rige vil i intet Tilfælde skride til Krig eller til nogen anden Art af Magtanvendelse mod hinanden.

I Tilfælde af, at det fra en tredje Magts Side skulde komme til en Aktion af den i Stk. 1 betegnede Art mod en af de kontraherende Parter, vil den anden kontraherende Part ikke paa nogen Maade yde en saadan Aktion sin Støtte.

### Artikel 2

Denne Traktat vil være at ratificere og Ratifikationsdokumenterne vil snarest muligt være at udveksle i Berlin.

Traktaten træder i Kraft med Udvekslingen af Ratifikationsdokumenterne og gælder fra da af for et Tidsrum af 10 Aar. I Tilfælde af, at Traktaten ikke senest et Aar før Udløbet af denne Frist er opsagt af en af de kontraherende Parter, forlænges dens Gyldighed med yderligere 10 Aar. Det samme gælder for de følgende Tidsperioder.

Til Bekræftelse heraf har de respektive Befuldmægtigede underskrevet denne Traktat.

Udfærdiget i to Originaler i det danske og i det tyske Sprog i

Berlin, den 31. Maj 1939.

HERLUF ZAHLE.

JOACHIM VON RIBBENTROP.

## Normal Vareudveksling er ikke utilladelig Støtte

Til Traktaten er knyttet en *Untertegningsprotokol*, hvis Ordlyd er følgende:

Ved den i Dag stedfundne Untertegnelse af den dansk-tyske Traktat er der blevet konstateret Enighed mellem de to Parter angaaende følgende Punkter:

En Støtte i den i Traktatens Art. 1, Stk. 2 omhandlede Betydning fra den ikke i Konflikten deltagende kontraherende Parts Side foreligger ikke, naar denne Parts Optræden er forenelig med de almindelige Regler for Neutralitet. Det vil saaledes ikke være at betragte som util-  
ladelig Støtte, naar den normale Vareud-  
veksling og Varetransit fortsættes mellem den ikke i Konflikten deltagende kon-  
traherende Part og den tredje Magt.

Berlin, den 31. Maj 1939

HERLUF ZAHLE.

JOACHIM VON RIBBENTROP

Vi henviser til Referatet S. 5 af De-  
batten i Tinget og til vor ledende Ar-  
tikel. Tyske Kommentarer S. 2.



10 Mai 1939.

# Norden vil fortsatt stå utenfor

## de maktgrupper som kan dannes i Europa, sier utenriksministermøtet i Stockholm.

### Det endelige svar til Tyskland skal avgis av regjeringene.

**F**RA det nordiske utenriksministermøte i Stockholm den 9. mai er det gjennom Norsk Telegrambyrå sendt ut følgende offisielle pressemelding:— De nordiske utenriksministrene har i sin rådgivning først konstatert at de nordiske land urokkelig holder fast ved den erklæring som blev utsendt fra møtet i Oslo ifjor — at de nordiske land nu som før vil holde sig utenfor de maktgrupper som kan danne sig i Europa, og at de i tilfelle av krig mellem disse vil gjøre alt for ikke å bli dratt inn i den. Fra dette utgangspunkt har de drøftet om det vilde være høvelig for landene deres, enkeltvis eller i forening, å gå inn i et mere eller mindre utstrakt system av nonaggresjonsavtaler. De har herom gitt hverandre opplysninger og meddelt de synspunkter som gjør sig gjeldende innenfor de fire utenriksstyringer. Resultatet av drøftingene vil bli lagt frem for regjeringene.

Utenriksministrene er enige om at den internasjonale stilling som det har vist sig at landene deres i selvvalgt konsekvent politikk vil ta, og som det er deres vilje å hevde, hindrer at de kan bli utnyttet i nogen som helst makt-politisk kombinasjon. De hilser med felles glede de uttrykk som ethvert annet land gir for sin vilje til å respektere de nordiske lands integritet og selvstendighet. Tilsvarende respekt fra deres egen side i tilhøvet til andre stater er en selvgitt konsekvens av de nordiske lands hele politikk. Etter sitt samråd er utenriksministrene overbevist om at de svar som efter hvert lands nu forestående avgjørelse kommer til å bli gitt på spørsmål om deres stilling til avtaler av det her omtalte slag, skal til alle sider befestes tilliten til den upartiske nøytralitets-politikk som de nordiske land i kraft av sin selvbestemmelsesrett fastholder.

### Hvordan møtets kommuniké opfattes i London.

Fra Aftenpostens korrespondent.

London, 9. mai.

Det nordiske utenriksministermøte i Stockholm idag som skulde ta standpunkt til Tysklands forslag om gjensidige ikke-angrepspakter er i London fulgt med stor interesse. Forlydender fra de skandinaviske land har gått ut på at Norge vilde avslå forslaget og at også Sverige og Finland var av den opfatning

Fortsettelse fra 7. mai s. 4... tyske garantier ikke skulde friste de nordiske land til å stole på dem.

For kuriositetens skyld må også gjengis en notis som Evening Standard idag bringer og hvor det heter at Norge ønsker å stå fritt for at det i tilfelle av krig kan slutte sig til demokratiene. Danmark skulde så bli tvunget over på Berlin—Rom-aksens side, og i tilfelle av demokratiernes seier — som bla-

et pakt vilde de nordiske nøytralitetspoli-medgitt at grense med kkeligere for tilnærmelse. inisttermøtet bud er mot-g ikke med man sier at re land har

det øiensynlig går ut fra som gitt — skulde Norge til gjengjeld få sig overdratt de danske kolonier Grøn-



at inngåelsen av en slik pakt vilde bety en avvikelse fra de nordiske lands tradisjonelle nøytralitetspolitikk. Man har derimot medgitt at Danmark, som har felles grense med Tyskland, vilde ha vanskeligere for å avvise denne tyske tilnærming.

Meldingen om at ministermøtet har avvist det tyske tilbud er motatt med tilfredshet og ikke med særlig forbauselse, idet man sier at den erfaring som andre land har gjort med hensyn til tyske garantier ikke skulde friste de nordiske land til å stole på dem.

For kuriositetens skyld må også gjengis en notis som Evening Standard idag bringer og hvori det heter at Norge ønsker å stå fritt for at det i tilfelle av krig kan slutte sig til demokratiene. Danmark skulde så bli tvunget over på Berlin—Rom-aksens side, og i tilfelle av demokratienes seier — som bladet tydsynlig går ut fra som gitt — skulde Norge til gjengjeld få sig overdratt de danske kolonier Grønland og Færøene.



Bladet:

Aalborg Amtstidende

skriver den 8 MAJ 1939

## Tyskland og Norden

For faa Dage siden har Tyskland henvendt sig til Danmark med Krav om en Ikke-Angrebspagt; Svaret er endnu ikke afgivet, og naar det foreligger, skulde det gerne være saaledes, at ingen kan tvivle om, at det blev det eneste rigtige.

Afgørelsen af denne Sag betyder i sig selv et Valg, der kan faa vidtrækkende Betydning for Danmarks Fremtid. Henvendelsen fra Berlin til København har stillet Danmark ved en Skillevej. Det bør meget nøje overvejes, hvilken Side, Danmark bør gaa til, og vi tvivler ikke om at Udenrigsminister Munch er sig sit Ansvar bevidst. Det kan ses deraf, at han har søgt Føling med sine nordiske Kolleger i dette som i saa mange andre Spørgsmaal af fælles Vigtighed. Det er en Lykke, at vi søger det fælles Svar. Det vilde være en endnu større Lykke, hvis vi ogsaa finder det — saaledes skrev „Fyns Tidende“ i Gaar om denne Sag, og det vil ogsaa vi gerne understrege.

Udefra kan det maaske synes en Selvfølge, at Danmark gerne vil underskrive Ikke-Angrebspagter med sine Nabolande. Men er det nødvendigt? Det turde være en Selvfølge, som ingen kan tvivle om, at Danmark *hverken kan eller vil* føre nogen Angrebskrig mod noget andet Land, stort eller lille. Det behøver ikke at understreges af en Pagt, men der kan jo paa den anden Side ogsaa gerne naar som helst afgives en formel Erklæring derom. En Erklæring er jo ikke det samme som en Pagt. Og for omvendt at sikre Danmark mod Angreb udefra, kommer det mere an paa Viljen i saa Henseende hos vore Nabolande, end paa Dokumenter. Hvor ivrig Danmark end er for at staa i et godt Forhold til Omverdenen — noget ingen kan tvivle om — kan der dog være visse Betæneligheder ved Traktater, idet Danmarks udenrigspolitiske Linie i Menneskealdre har bygget paa den strengeste og mest absolutte Neutralitet, som vi netop har understreget ved at holde os udenfor saadanne Pagter og Traktater til alle Sider. Spørgsmaalet for os er altsaa ikke, om vi skal føje en ny Ikke-Angrebs-

pagt til noget væsentligt Omraade har forladt den nordiske Linie. Vi kan ikke tænke os andet, end at saadanne Synspunkter maatte kunne fremføres og blive forstaaede, fordi de dækker den fulde Sandhed uden Bagtanker af nogen Art. Streng og absolut Neutralitet, som Danmarks, Norges og Sveriges, maa betyde at man stiller sig ens overfor alle Lande, enten ved *ingen* Pagter at indgaa, eller ved at indgaa dem til alle Sider. Og Danmark har altsaa ligesom de to nævnte Nabolande hidtil fulgt den første Linie, hvad ingen bør kunne misforstaa. Ogsaa det konservative Partis Formand, Christmas Møller, har fremført saadanne Synspunkter ved et Friluftsmøde i København i Gaar.

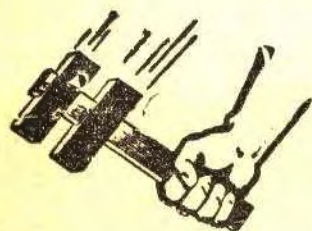
Endelig maa man ikke glemme, at netop en generel Ikke-Angrebspagt, som den her foreliggende, i givet Fald kan give Anledning til Gnidninger, som ikke kunde opstaa paa anden Maade end netop gennem den. Det er jo nemlig ikke sagt, at Ordet „Ikke-Angreb“ fortolkes ens i enhver Situation af de to Underskrivere. Og Fortolknings-Divergenserne vil jo desværre netop kunne opstaa i en vanskelig Kriesituation. Da skulde Danmark nødtigt opdage, at dets Regering havde underskrevet noget, der rakte videre, end man fra dansk Side havde tænkt sig.

Enhver venligsindet Nation, som kender og respekterer Danmarks Ønske om absolut og ubetinget Neutralitet under alle Forhold og til alle Sider, vil ogsaa kunne forstaa, at denne Stilling varetages bedst ved at vi staar ens og ubundne til alle Sider — ligesom vi hidtil har gjort det og som Sverige og Norge fortsat vil gøre det. Under Verdenskrigen afgav de tre nordiske Lande jo det tydeligste Bevis paa, at denne formelle Holdning ogsaa blev efterlevet i Praksis. Bedre Garanti kan næppe tænkes.



Aftenposten nr. 221  
6 Mai 1939.

# Den tyske henvendelse.



De nordiske land ønsker bare en ting, å få være i fred. De har ingen uopgjorte krav, hverken koloniale eller territoriale, med stormaktene, og krigerske overfall ligger enhver nordisk statsmann fjernere enn noget annet. De nordiske lands holdning har alle tider været preget av den mest ubetingede vilje til nøytralitet. Vi ønsker å ordne våre egne saker slik som det passer oss, og vi vil holde oss utenfor enhver stormaktsgruppering, hvad enten den har det ene eller det annet formål.

Hvis man ser den tyske henvendelse om ikke-angrepspakter mot den bakgrunn, forekommer det oss at svaret må være nokså enkelt. Under normale forhold vilde slike pakter ikke være uttrykk for noget annet og mer enn internasjonal forståelse og hjertelighet. For så vidt setter vi naturligvis pris på den tyske henvendelse. Men der hersker ikke normale forhold i verden idag, og dermed får pakter av denne art en helt annen karakter. Så skjevt har tingene utviklet sig, at bare den omstendighet at man inngår en slik avtale, kan utlegges som en antydning om at man kan regnes til den ene eller den annen blokk.

Og det er det vi minst av alt ønsker i den nuværende situasjon. Vi ønsker ikke på nogen måte å spise kirsebær i selskap med de store, fordi vi har ingen ting å gjøre i det selskap.

Den reelle betydning av en ikke-angrepspakt er også tem-

melig omtvistelig for øieblikket.

Tyskland vet sikkert at det aldri vil risikere noget angrep fra Norge eller noget annet nordisk land. Vi på vår side har også gitt Tyskland uttrykkelig erklæring om at vi ikke føler oss truet hverken fra den kant eller nogen annen kant. Tyskland kan med andre ord ikke ha nogen som helst reell interesse av en slik pakt med vårt land.

De nordiske lands svar kan derfor gjerne bli, at de ikke under nogen omstendighet vil komme til å anvende våbenmakt utenfor disse lands territorier. Riktignok kan vi si at også Norge har uopgjorte krav overfor et naboland, men den tid er ugjenkallelig forbi, da det norske folk vil anvende våbenmakt for å ta igjen noget som er tapt tidligere.

Vårt land kan derfor godt inngå ikke-angrepspakt med alle nasjoner, hvis vi får et sådant tilbud. Men i denne mis-tenkeliggjørelsens tid finner vi ikke å burde inngå nogen pakt med en enkelt stormakt eller maktgruppe, idet det vil kunne anvendes som påskudd til å trekke i tvil vår absolutte nøytralitet til alle sider og vår faste vilje til å holde oss utenfor alle grupperinger.

Uten å kjenne det ringeste til hvordan de nordiske regjeringer vil forme sitt svar, har vi her bare gitt uttrykk for den opfatning som vi selv mener er den herskende innen almenheten i Norge.



HØYDAHL OHME'S AVD. FOR  
AVISUTKLIPP

Roald Amundsensgt. 1, Oslo  
Centralbord: 13620

Utklipp av Arbeideren

Oslo 12/4-39

KRONIKK:

12. april 1939

BRUTUS:

# Tysk nazi-propaganda uten maske.

Den nazistiske propaganda i Norge er langt mer forgrenet og har mer innflytelsesrike hjelpsmenn enn de fleste aner. Når redaktøren for bondepartiets hovedorgan uten forbehold forsvarer Hitlers og Mussolinis voldspolitikk og gjør det på en måte som uunngåelig må skade hans eget partis anseelse, ligger det snublende nær å anta at han politisk er knyttet fastere til sine utenlandske forbindelser enn til det parti han skulle representere. En har vanskelig for å tro at herr Aadahl er noen blågyd idealist som setter alt på spill bare for «sakens» skyld. Det er jo neppe tenkelig at iridomsånden og sansen for den

norske nasjons dyreste verdier kan være så forkvaklet blant folket på landsbygda at det i lengden vil finne seg i at en åpenlys Hitleragent skal redigere hovedorganet for en sammenslutning som ved siden av mye reaksjonært rask også omfatter tusener av demokratisk innstilte norske bønder. Herr Aadahl spiller et høyt spill, og han har sikkert noe å falle tilbake på.

Den nazistiske propaganda trer sjølsagt ikke alltid åpent fram. Foreløpig er det den mer eller mindre maskerte påvirkningen som er den farligste. Men det fins også presseorganer som uten et minste forsøk på kamuflasje presenterer seg som

talerør for den tyske fascisme og ikke en gang umaker seg med å oversette den nazistiske terminologi til norsk. Et slikt organ er tidsskriftet «Ragnarok».

Redaktøren av dette «teoretiske» tidsskriftet er den samme Hans S. Jacobsen om hvis forbindelse med offisielle representanter for Nazi-Tyskland «Arbeideren» alt tidligere har skrevet. Noen sitater fra nr. 3 av tidsskriftet for i år er tilstrekkelig til å overbevise enhver om at den virkelige redaksjon for denne verdige avlegger av nazipressen befinner seg nede i Tyskland, i Alfred Rosenbergs gemakker. I en artikkel om utviklingen i Europa i 1938 angivelig skrevet av en viss Kjartan Kampan, males følgende bilde av året 1938:

«1938 betegner det lykkeligste år i folkets (dvs. det tyske folks) liv. Det måtte unnvære en del smør og kaffe, men det ble forent med frendene i Østerrike og Sudeterland, nesten 11,5 millioner tyskere og 115 000 kvadratkilometer betyr dette i tilvekst. Og 80 millioner tyskere kan ingen makt på jorden knekke, erklærer det tyske folks kraftbevisste og seierstolte fører. Jorden er ikke skapt for feige folk. . . . Et nytt aristokrati — uten slavemoral — tar til å dannes. Fem makter er allerede avsluttet det nye autoritære statsamband — Tyskland, Italia, Japan, Mandsjuko og Ungarn — og flere

kommer etter. De neste blir vel Spania og Tsjekko-Slovakia. Også Jugoslavia og Bulgaria, stat etter stat. Og før vi vet ordet av det, har vi Stor-Ukraina der, landet mellom Dnjepr og Dnjestr som Tysklands store forbunds-felle ved Svartehavet, med hovedstad i våre gamle vikingers Kiev, der Olav Digre samlet våpen og styrke for heimferden til Stiklestad. Der Drang nach Osten. Pax Germanica. . . .»

Vi betenker oss ikke på å si at dette tross forfatterens «norrøne» navn ikke kan være skrevet av en nordmann, men av en ganske usedvanlig løsmunnet tysk nazist. Vrøvlet om Olav Digres bedrifter i Kiev (der han forresten aldri var) er ikke i stand til å skjule at det hele er dårlig oversettelse.

«Det vil hende mye før en menneskealder er gått, jubler oversetteren. I sin begeistring taler han rent ut i tunger: «Den dag er det ikke en jazz, ikke en hollywoodfilm, ikke et gammeltestamente, ikke en marxist, frimurer eller jøde igjen i det tyske rike.»

Om vi også til den tid skal være innlemmet i det tyske rike skal oversetteren intet. Det er tydeligvis noe som følger av seg sjøl.

Herr Ed. Egeberg jr. har som sitt bidrag til nummeret gitt en skildring av den rumenske Hitleragent Codreanu som ble drept i fjor. Det unge skudd på det norske «aristo-

kratis» mosegrodde stamme kan naturligvis ikke unnlate å meddele offentligheten for noen fine forbindelser han har i Nazi-Tyskland:

«Jeg så ham for første gang på partidagen i Nürnberg for noen år tilbake. Ved min side står Alfred Rosenbergs unge sekretær Thito von Throta, min gamle venn og kampfelle fra kamptia i München og Berlin.»

Tidsskriftet offentliggjør i samme nummer et brev fra den danske fascistleder grev T. M. Knuth, der han beklager seg over de norske fascistiskers danskfiendtlige agitasjon, og sier opp forbindelsen med dem så lenge de fortsetter på denne linjen. Det er naturlig at det ville skade de danske fascistiskers om de åpent solidariserer seg med sine norske åndssellers «krav» på Island, Færøyane og Grønland. Det er bakgrunnen for grevens brev. Tidsskriftet svarer med en bombastisk krigserklæring til Danmark:

«Vi befinner oss i et kampforhold til Danmark, som har bedratt oss. Vi vil at gammel urett skal gjøres god igjen. Det norske folk er sykt på folkesjelen, og vi vet at det vil riskne til den dag disse ting blir brakt ut av verden igjen. Vi kommer ikke utenom at Grønlands- og færøyspørsmålene må ordnes.»

Den tyske nazisme søker systematisk å så splid mellom de nordiske

folk for på denne måten å svekke deres forsvarsvilje mot Tysklands framstøt mot nord, og hindre at de blir med i en ring av stater som vil hindre Hitler i å tenne en ny verdensbrann. Nazismens politiske hensikt er ganske klar. De norske aktivistene tjener med sin virksomhet bare de krefter som betyr en dødelig fare også for vårt eget folks frihet og selvstendighet. Med landsforrædere burde en gjøre kort prosess. Men de norske «nasjonalister» synes ikke å ha noen som helst betenkeligheter ved å samarbeide med individer som åpenbart er betalte agenter for det verste bandittregime verden ennå har sett.

«Ragnarok»s redaksjon bebuder et spesialnummer: Grønland tilbake til Norge, med artikler av følgende «kjente nordmenn»: Knut Hamsun, Gustav Smedal, dosent Adolf Hoel, forfatteren Carl Schøyen, statsråd Mellbye, Lars Hansen, Anders Hovden med flere, samt en Grønlands-enquete «med uttalelser av 50 landskjente nordmenn og svensker om Norges rett til Grønland».

Landsforræderne har tydeligvis

forbundsfeller og forbindelser blant meget fine folk. Her drives et spill som det er all grunn til å være på vakt mot. Det sanner seg atter hva Per Sivle en gang skrev: Støtt det nordmenn må vera med når Noregs merke skal hoggast ned.

Bare politiske kretinere kan overfor det skjendige arbeid som drives av den tyske nazismes betalte leiesvenner i vårt land, unnskylde seg med at vi skal ha «frihet for Loke så vel som for Tor». En «liberalisme» som gir de argeste fiender av vårt folks frihet og sjølstende uhindret høve til å drive sitt forbryterske arbeid, er av den slags råtne liberalisme som er i slekt med forræderiet.



Afhejstet m. 146

21 Mars 1939.

## Nygaardsvolds tale

(Forts. fra 2. side.)

demokratisering også satte sig som mål det som Garborg har tolket i ordene «Lat folket som brøder samman bu, som kristne det kann seg søma».

Jeg vil legge til at i alt dette fridomsarbeidet innenfor hvert folk og innenfor hvert land — på de forskjellige områder hvor fridomskravet reistes —, der gikk ungdommen i spissen. I pressens tjeneste, i agitasjonens og i organisasjonens tjeneste.

Jeg vil understreke dette forhold. Særlig fordi at det nu hever sig røster for at det er ungdommen som skal gå i spissen når det gjelder kravet om politisk ensrettethet. Det arbeides dessverre nu for at nutidens ungdom, vår ungdom, skal se sin største nasjonale eller klassemessige opgave i å marsjere i den takt som en enkelt vilje kommanderer dem til. Enten det nu er med spaden og hakken til fordel for eget land, eller med geværet på akselen til utfærd og undertrykkelse av andre land og folk.

En slik ungdom har ingen tilknytning til den utvikling vårt folk og vårt samfund har gjennomgått. Den kan drapere sig med slagord

fra den tid da ungdommen virkelig gikk inn for nasjonal, åndelig og økonomisk frihet på demokratisk grunn, men den blir like naken for det.

Den ungdom som åpent eller mere fordekt, direkte eller indirekte, stiller sig til tjeneste for enevælde og reaksjon, den bygger ikke på idealene om rettferd og frihet som all frihetselskende ungdomsvilje hittil har bygget på, men den river ned, den er med på å trampe disse idealer i støvet.

Det er vanskelige tider hele verden over nettop nu. Det skal etter sigende ikke være krig, men det er så visst heller ikke fred.

Det er nærsagt en dagligdags foreteelse rundt om i verden at hundrer, ja tusener drepes ved en moderne krigs mest raffinerte metoder. Man kan si at krig og all den elendighet som følger i krigens fotspor, det er ikke noget nytt eller noget særegent for vår tid. — Nei, jeg skal innrømme det. Hele verdens historie, eller hvis vi bare vil holde oss til vår egen verdensdels historie — hele Europas historie i de eldre tider, især slik som våre almindelige lærebøker har fremstillet den, det er en sammenhengende beretning om blodige kriger.

Går man imidlertid historien litt nærmere etter i sømmene så vil man få se at mange av de svepeslag som folk i eldre tider led under, de har vår tid lært sig til å bekjempe, og tildels eliminere. Jeg nevner bare

pestsygdommer, sultedød og overtro. Tilbake har vi så å si bare krigens forbannelse. Men den florerer fremdeles. Men ikke bare det. Den er på mange måter frykteligere nu enn la oss si for 200 a 150 år siden. Det er ikke bare det at krigsredskapene er blitt mere effektive og at myrderiene av den grunn blir større og at det nu går mere ut over civilbefolkningen f. eks. ved luftangrep og lignende.

I gamle dager var vel stort sett forholdet at i de stater som etter den tids begreper vilde gjelde for civiliserte stater, betraktet man saken som avgjort når slaget var vunnet når landet var tatt. Man hevnet sig ikke på landets folk. Nu derimot er det først da at redslene for alvor begynner. Uten varsel og uten den gammeldagse krigserklæring marsjeres det inn på andre folks områder. Man erobrer land og gull under påskudd av å opretholde ro og orden.

Men dermed er man ikke tilfreds. Rase, tro og samfundsopfatning skal man i det erobrede land ensrette etter erobrernes opskrift. Det går ikke bare ut over dem som under og etter erobringen ikke vil bøye sig, men også ut over dem som mens de levde under sitt eget lands lover og i frie forhold, offentlig hadde gjort gjeldende en opfatning som ikke stemte med de nye herskeres opfatning. De blir rettløse. De blir enten drept

eller av disse forhold er så fryktelige at man må gå like tilbake til middelalderen for å finne noget lignende.

Og enda finnes det folk også i vårt land som mener at den mentalitet, den samfundsform som kan skape slike fortvilte tilstander, den burde også bli herskende hos oss.

A nei — mangler til tross — så må vi vel være glad over at vi her i Norge lever under frie og demokratiske forhold.

Frihet for Loke såvel som for Tor blev engang satt op som et program, og denne frihet den bør vi holde fast ved. Vi bør iallfall ikke selv bidra til at den krenkes her hos oss.

I uværstider kan det i urent farvann være vanskelig å holde skuten klar av grunnbrottene.

Jeg ser det imidlertid slik at vi i de vargetider som vi nu lever i, bør undgå å irritere. Men vi må heller ikke la oss dra ned i underdanighetens søle og heller ikke vil vi la oss innfange i nogen av makt-konstellasjonene i Europa. Vi er et

slik som det passer for oss, og slik folk, et land, som vil leve vårt liv som det passer med våre tradisjoner. Fredelig vil vi leve sammen med alle land og folk. Vi har ingenting ubytt eller utestående med andre folk som ikke kan ordnes ved fredelige og vennskapelige forhandlinger.

Vi vil leve vårt liv på fredens, rettens og rettferdighetens grunnlag — og da tror jeg vi bygger på sikker grunn — sikrere enn om vi bygger på voldets og mitraljøsens grunn.

Med disse ord hilser jeg idag Norsk Presseforbund.

Jeg håber at vår presse fremdeles må vedbli å være en fri presse i ordets egentlige betydning.

Jeg håber at den aldri blir en ensrettet presse, men at den til vern om de goder et høit utviklet folke-demokrati gir oss, alltid vil føre en renslig og strengt saklig kamp for de tanker, for de idealer som hver politisk retning mener fører til den største folkelykke for vårt land.



Aftenposten nr. 146

21 Mars 1939.

denne sum for den annen halvdel. Til den laveste inntektsklasse — under 250 dollar — hørte 5.4 pct., til den høyeste klasse — over 1 million dollar — 75 miller og 12 enkeltpersoner. En tredjedel av husstandene hadde en inntekt under 340 dollar, mens den tiendedel som tjente mest hadde over 1000 dollar. Betrakter man inntektsforholdene innen de forskjellige yrkesgrupper viser det seg at 11 pct. av arbeiderne tjente under 500 dollar, 25 pct. 500—1000 dollar, 29 pct. 1000—1500 dollar, 25 pct. 1500—2500 dollar og 7 pct. over 2500 dollar. Innen handelslivet hadde 49.5 pct. av selskapene og 23.2 pct. av de selvstendige foretagender inntekter over 1000 dollar. Den gjennomsnittlige inntekt for familier med arbeidende medlemmer var 1259 dollar, mens for familier med andre medlemmer var 1289 dollar. Inntektsforskjellen mellom de forskjellige yrkesgrupper vekslet mellom 1901 og 1929. De laveste utøvere av forskjellige profesjoner og tekniske helseende forekommer i det laveste nivået på lavlandet, mens det høyeste nivået finnes i New England.

## Slaktemarkedet i Oslo

Norges Kjøtt- og Fleskecentrals notering fra og med 20. mars: Okser 1 a) 1.55 (1.65), 1 b) 1.48 (1.59), 2) 1.3 (1.52), 3) 1.28 (1.42). Kviger, prim: 1.30 (1.48). Rempling (små tynne okser og kviger) 1.15—1.25 (1.33—1.43). Kuer: a) 1.25 (1.39), b) 1.15 (1.31), c) 1.10 (1.27), d) 1.05 (1.23). Gjøkalv: 1) 2.00, 2) 1.70, 3) 1.40. Spekalv: 1.00—1.10. Lam: 1) (inntil 20 kg.) 2.30, 2) 2.00, 3) 1.60. Sau: 4) 1.60, 5) 1.40, 6) 1.20. Hest 0.45—0.70. Griser: Kl. 1) 55—75 kg. kr. 1.32, Kl. 2) 75—85 kg. kr. 1.24, Kl. 3) 85—105 kg. kr. 1.20, Kl. 4) Over 105 kg. kr. 1.19. Kl. 5) Purker kr. 0.95—1.08.

Noteringen gjelder almindelig pen vare. De i parentes anførte tall svarer til slaktets nettoverdi pr. kg. kjøtt «med hud og hår» efter at omkostningene ved slaktning og omsetning i Oslo er trukket.

Den Kjøtt-

eller sendt i koncentrationsleir — en skjebne som visstnok er mange ganger verre enn døden.

Og så er vi da vidne til at tusener og atter tusener er blitt hjemstavnsløse. De er på flukt uten en sten å helle sitt hode til. De er berøvet alt. De har intet fedreland lenger. De har måttet forlate hus og hjem, slekt og venner. Deres samfunnsopfatning, deres tro, deres rase og deres protest mot brutal militærinvasjon har gjort at deres liv er truet, den personlige sikkerhet er for deres vedkommende dårligere nu enn i det gamle Rom under Sullas og Marius' dager. Og det ser dessverre ut til at flere land, flere folk trues av den samme skjebne. Mig forekommer det at disse forhold er så fryktelige at man må gå like tilbake til middelalderen for å finne noget lignende.

Og enda finnes det folk også i vårt land som mener at den mentalitet, den samfunnsform som kan skape slike fortvilede tilstander, den burde også bli herskende hos oss.

A nei — mangler til tross — så må vi vel være glad over at vi her i Norge lever under frie og demokratiske forhold.

Frihet for Loke såvel som for Tor blev engang satt op som et program, og denne frihet den bør vi holde fast ved. Vi bør iallfall ikke selv bidra til at den krenkes her hos oss.

I uværstider kan det i urent farvann være vanskelig å holde skuten klar av grunnbrottene.

Jeg ser det imidlertid slik at vi i de vargetider som vi nu lever i, bør undgå å irritere. Men vi må heller ikke la oss dra ned i underdanighetens søle og heller ikke vil vi la oss innfange i nogen av makt-konstellasjonene i Europa. Vi er et

slik som det passer for oss, og slik folk, et land, som vil leve vårt liv som det passer med våre tradisjoner. Fredelig vil vi leve sammen med alle land og folk. Vi har ingenting ubytt eller utestående med andre folk som ikke kan ordnes ved fredelige og vennskapelige forhandlinger.

Vi vil leve vårt liv på fredens, rettens og rettferdighetens grunnlag — og da tror jeg vi bygger på sikker grunn — sikrere enn om vi bygger på voldets og mitraljøsenes grunn.

Med disse ord hilser jeg idag Norsk Presseforbund.

Jeg håber at vår presse fremdeles må vedbli å være en fri presse i ordets egentlige betydning.

Jeg håber at den aldri blir en ensrettet presse, men at den til vern om de goder et høit utviklet folkedemokrati gir oss, alltid vil føre en renslig og strengt saklig kamp for de tanker, for de idealer som hver politisk retning mener fører til den største folkelykke for vårt land.



ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.  
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

Højmdal, Aabenraa

skriver den

29 JUN 1938

## Hvad Norden venter paa

Svenske Kommentarer til  
den saakaldte »Nordens  
Dag« i Lybæk

### „Germansk Samfølelse“

EN LEDENDE ARTIKEL »Germansk Samfølelse« beskæftiger det førende svenske Højreblad Svenska Dagbladet sig med den saakaldte »Nordens Dag« i Lybæk, som forleden blev foranstaltet af »Nordische Gesellschaft«.

Det svenske Blad citerer Kontorchef Wilhelmsens Udtalelser om Danmarks Sydgrænse:

»Vi mener, at der hverken mod Nord eller Syd maa flyde nyt Blod, ja, det vilde blive betragtet som en umoralsk Handling, om man fra den ene eller anden Side vilde forsøge at provokere Voldshandlinger«.

Svenska Dagbladet siger om denne danske Udtalelse om, at Danmark ikke kan tillade, at dets Sydgrænse flyttes mod Nord, at dets udsendte Medarbejder kunde iagttage, at Hr. Wilhelmsens Tale vakte stor Opmærksomhed ved Mødet, ved hvilket bl. a. Alfred Rosenberg og S. S. Chefen Heinrich Himmler var nærværende. Bladet fortsætter derefter:

»I de senere Taler fra tysk Side undgik man imidlertid at berøre dette Emne, skønt en autoritativ Udtalelse just nu i høj Grad vilde være paakrævet. Det siger nemlig sig selv, at »Nordiske Dage« paa tysk Grund rummer et usikkert Moment, fuld af Modsigelser, saa længe de ledsages af aaben Propaganda i Slesvig-Holsten for en Ændring af Aar 1920's Folkeafstemningsgrænse. Denne udøves ikke af nogle uansvarlige Kræfter; Øvrighedens Kontrol af alle saadanne Meningsytringer er saa streng og nøje i det nuværende Tyskland, at man kan forudsætte, at Metoderne baade godkendes og opmuntres af Myndighederne.

er en Anerkendelse af status quo i Sønderjylland fra det nye Tysklands Side af saa forpligtende Art, at det kan give en varig Følelse af Tryghed.

Adolf Hitler afgav jo for nogle Aar siden følgende Bekendelse:

»Vi respekterer ogsaa andre Folks nationale Rettigheder, vi kender ikke til Germaniseringsbestræbelser. Nationalsocialismen vil ikke vide af nogen Grænsekorrektur paa fremmede Folks Bekostning.«

Det vilde blot være en Realisering af dette Program, om man fra Berlin vilde afblæse al Agitation imod den nuværende Grænselinjes Bestaaen, som er saa retfærdig som det staar i



ikke af nogle uansvarlige Kræfter: Øvrighedens Kontrol af alle saadanne Meningsytringer er saa streng og nøje i det nuværende Tyskland, at man kan forudsætte, at Metoderne haade godkendes og opmuntres af Myndighederne.

**er en Anerkendelse af status quo i Sønderjylland fra det nye Tysklands Side af saa forpligtende Art, at det kan give en varig Følelse af Tryghed.**

Adolf Hitler afgav jo for nogle Aar siden følgende Bekendelse:

»Vi respekterer ogsaa andre Folks nationale Rettigheder, vi kender ikke til Germaniseringsbestræbelser. Nationalsocialismen vil ikke vide af nogen Grænsekorrektur paa fremmede Folks Bekostning.«

**Det vilde blot være en Realisering af dette Program, om man fra Berlin vilde afblæse al Agitation imod den nuværende Grænseelinjes Bestaaen, som er saa retfærdig som det staar i menneskelig Formaaen at hidføre.**

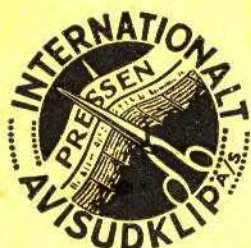
Betegnende for de udviklede Forhold er ogsaa, at mange Tysksindede nordfor Grænsen taler Dansk, medens en Del Dansksindede sydfor Grænsen har Tysk til Modersmaal, hvilket bl. a. beviser, at det tyske ligesom stadig det danske Slesvig er den naturlige Fredsbro mellem Tysk og Nordisk.

**Timen er inde for en stor Handling, som for al Fremtid vilde bilægge Grænsekampen mellem Tysk og Dansk. For Tysklands Del synes Selvovervindelsen uendeligt meget mindre end da det gjaldt de 200,000 Tyskere i italiensk Sydtyrol, hvis bitre Skæbne ikke kan taale nogen Sammenligning med de Friheder og Rettigheder, som tilkommer de Tysksindede i det danske Sønderjylland. Om de Herskende i det Tredie Rige mener det alvorligt med deres Sympatitilkendegivelser for Norden, burde de ikke tøve med i Gerning at bekræfte deres Følelser.**

Det vilde blive et befriende Bidrag til den germanske Samfølelse, som Harald Hjärne i en ledende Artikel i Svenska Dagbladet Aar 1900 karakteriserede saaledes: »En sund germansk Samfølelse har saare lidt at skaffe med den dunkle saakaldte »Racebevidsthed« eller blot med Sproglighedens filologisk interessante Foreteelser. Dens virkelige Grundvold er et urgammelt levende og fremtidsrigt Kulturslægtskab, som er aabenbar selv for den mest nøgterne Betragter og ingenlunde kræver at blive lagt for Dagen gennem fælles Afsondring fra Menneskehedens almindelige Interesser. Det er Barbariets Art at behøve ustandseligt Kiv for at føle sig levende sit eget Liv. Ligesom der findes Individer, hvis Slægtsfølelse for en god Del bestaar i Mistro og Uvilje mod andre Mennesker, saaledes kan den simple Nationalisme ikke rigtigt trives uden et konstant Nationalhad eller vokse ud til »Racebevidsthed« uden tilsvarende Udvildelse af de fjendtlige Instinkters Omraade. Dette Jordeliv er dog egentlig for kort til at forspildes paa hadske Fordomme. Det lønner sig ikke med Alvor at lytte til saadanne Prædikanter, som vil formene os at sætte tilbørligt Værd paa hæderligt og hyggeligt Folk af allehaande Tungemaal, Racer og Kulturer.«

I den germanske Samfølelses Orgel toner denne Stemme, som kan kaldes dets vox humanal«





ST. REGNEGADE 2. KØBENHAVN K.  
TELF. CENTRAL 11,995

Bladet:

**Iydske Tidende Kolding**

skriver den **21 JUNI 1938**

## **En dansk Røst ved det tysk-nordiske Stævne i Lübeck**

*Kontorchef Wilhelmsen sluttede sin Tale med at fastslaa dansk Ungdoms Solidaritet med Danskheden i Sydslesvig*

Fra vor udsendte Medarbejder.

LYBÆK, MANDAG

Der blev i Dag, efter at „Nordische Gesellschaft“'s Aarsmøde var blevet aabnet, holdt en dansk Tale, som mere haandfast end tidligere gav Udtryk for et klart, nationalt Standpunkt.

Foredragsholderen var den unge Kontorchef N. E. Wilhelmsen fra Erhvervenes Arbejdsanvisningskontor i København. Han talte ikke paa nogen bestemt Organisations Vegne, og derfor heller ikke med noget Mandat, men han ønskede at give Udtryk for de Tanker, der, som han sagde, bevægede den Ungdom, der i Dag tænker nationalt i Danmark.

### **Stævnet aabnes**

Da Mødet aabnedes med Velkomsttaler af Lederen for „Nordische Gesellschaft“, Overpræsident Lohse, og Lübecks Overborgmester, Drechsler, havde de prominente Deltagere i Stævnet givet Møde. Paa forreste Række sad Rigslederen, Rosenberg og Himmler, Danmarks Gesandt i Tyskland, Kammerherre Zahle, Sveriges Gesandt, Richert, Finlands Gesandt, Wuorimaa, den tyske Gesandt i København, Renthe-Fink, med flere.

Kontorchef Wilhelmsen havde kaldt sit

inden for den bedste Del af dansk Ungdom. Grundlaget er Erkendelse af den nationale Selvhævdelses Værdi, Kristendommen og en retfærdig, social Tilværelse, og ud fra dette Syn vender den sig mod Internationalisme og Kommunisme.

*Den vil ikke skjule, at den indtil det yderste vil bekæmpe enhver politisk og ideologisk Anskuelse, der ikke har sin Rod i Danmarks Historie, Kultur og Folk, fordi en saadan vil være en Fare baade indadtil og udadtil.*

### **Front og Bro den højeste Lov**

Samarbejdet mellem Nationerne kan kun hvile paa gensidig Agtelse og Anerkendelse. I saa Fald findes der ingen Grænser for det Samarbejde, som kan etableres mellem en Række Stater og Nationer, navnlig naar de tilhører samme Race.

Vi fra vor Side, fortsatte Taleren, ønsker at gøre Begrebet Front og Bro til vor højeste nationale og udenrigspolitiske Lov, og vi ønsker et stærkere koncentreret Styre og et stærkere Folkefællesskab.

Hr. Wilhelmsen sluttede med at fastslaa, at der i Dag ikke fandtes nationale Stridigheder mellem Danmark og Tyskland eller mellem Danmark og de øvrige nordiske Lande.

### **Danmarks Sydgrænse er Nordens Sydgrænse**

Nu som før er Danmarks Sydgrænse ogsaa Nordens Sydgrænse. Vi ønsker ikke, at der skal flyde Blod, hverken mod Syd eller Nord, og netop det tyske Folk, der interesserer sig saa stærkt for sin Grænses tyskhed, vil kunne forstaa, at national dansk Ungdom uden Tøven tager Andel i vore Folkefællers Skæbne baade i Udlandet og i den tyske Del af Slesvig.

Striden bør for Fremtiden ikke staa om tyske Folkefæller i Danmark og danske Folkefæller i Tyskland.

Foredraget hilstes med stærkt Bifald, og derefter talte den finske Professor Kaila om „Den nordiske Livsform“.

Aarsmødet fortsattes i Eftermiddag med Aabningen af en Bogudstilling. I Aften modtoges Deltagerne af Rigsminister Frick, og Dagen afsluttes med Midnatskoncert i Mariekirken.

M. K.

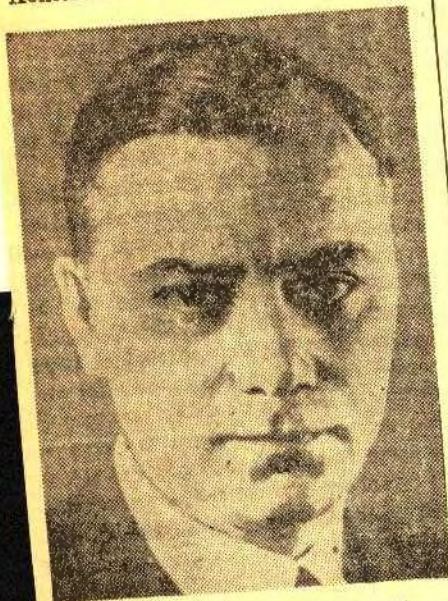


Alfred Rosenberg, der deltager i Stævnet

Foredrag „Dansk Ungdoms Stilling mod Nord og Syd“ og indledede med en Skildring af den rolige historiske, økonomiske og sociale Udvikling, der gennem Aarhundreder havde fundet Sted i Danmark, hvis geo-politiske Beliggenhed i national Her-



borgmester, Drechsler, havde de præsenterede Deltagere i Stævnet givet Møde. Paa forreste Række sad Rigslederen, Rosenberg og Himmler, Danmarks Gesandt i Tyskland, Kammerherre Zahle, Sveriges Gesandt, Richert, Finlands Gesandt, Wuorimaa, den tyske Gesandt i København, Renthe-Fink, med flere. Kontorchef Wilhelmsen havde kaldt sit



Alfred Rosenberg, der deltager i Stævnet

Foredrag „Dansk Ungdoms Stilling mod Nord og Syd“ og indledede med en Skildring af den rolige historiske, økonomiske og sociale Udvikling, der gennem Aarhundreder havde fundet Sted i Danmark, hvis geo-politiske Beliggenhed i national Henseende var nordisk med kontinental Position.

### Danmark, Nordens Forpost

I Aarhundreder har Danmark været Nordens Forpost mod Syd. Ikke blot over for Tyskland, men ogsaa over for det øvrige Europa, sagde han. Dansk Ungdom har i Aarevis næret større Interesse for angelsaksisk Indflydelse, men det hang sammen med det stærke økonomiske Samarbejde mellem England og Danmark; siden 1933 har dette Forhold ændret sig — ikke i den Retning, at vi har mistet vor Interesse for England, men Tyskland har paa et helt nyt Grundlag tilbageerobret sin nationale Storhed, og det har og vil faa Indflydelse paa de Lande, det har Grænse fælles med. Det vil være muligt, at der kan finde en frugtbringende Tankeudveksling Sted, men set fra Udlandet maa Norden betragtes som en Kulturblok, hvis Tankesæt og Handlemaade forsyner Skandinavismen med aandelig Kraft.

I Betragtning af de nuværende Forhold, sagde Taleren, maa dansk Ungdom i sin Stilling over for den sydlige Nabo i stærkere Grad end tidligere være Repræsentant for hele Norden. Men for Danmark gives der ikke et enten Syd eller Nord, men et baade Syd og Nord. Fra Flensborg Fjord til København er der nemlig i de senere Aar vokset en bred folkelig og national Indstilling frem, der er kommet til Orde paa forskellig Maade.

### Ungdommens nationale Ansvar

Dansk Ungdom har lidt af et Mindreværdskompleks, men nu kender den kun Begrebet Nationen. Vi Unge kan ikke have Ansvar for, at vort Land ikke er større, end det er, men vi kan og vil til Gengæld tage Ansvaret for, at det ikke bliver mindre, og at det bliver ledet i forsvarlig Aand.

Hr. Wilhelmsen gjorde opmærksom paa, at der for Tiden finder en Samling Sted

Lov, og vi ønsker et stærkere Folkefællesskab.

Hr. Wilhelmsen sluttede med at fastslaa, at der i Dag ikke fandtes nationale Stridigheder mellem Danmark og Tyskland eller mellem Danmark og de øvrige nordiske Lande.

### Danmarks Sydgrænse er Nordens Sydgrænse

Nu som før er Danmarks Sydgrænse ogsaa Nordens Sydgrænse. Vi ønsker ikke, at der skal flyde Blod, hverken mod Syd eller Nord, og netop det tyske Folk, der interesserer sig saa stærkt for sin Grænsetyskhed, vil kunne forstaa, at national dansk Ungdom uden Tøven tager Andel i vore Folkefællers Skæbne baade i Udlandet og i den tyske Del af Slesvig.

Striden bør for Fremtiden ikke staa om tyske Folkefæller i Danmark og danske Folkefæller i Tyskland.

Foredraget hilstes med stærkt Bifald, og derefter talte den finske Professor Kaila om „Den nordiske Livsform“.

Aarsmødet fortsattes i Eftermiddag med Aabningen af en Bogudstilling. I Aften modtoges Deltagerne af Rigsminister Frick, og Dagen afsluttes med Midnatskoncert i Mariekirken.

M. K.



"Nationaltidende" Nr. 260  
20 Sept. 1937.

## Tysk Ønske om nordisk Oprustning

*Sovjet er de nordiske  
Landes Fjende*

*Nationaltidende privat*

*Berlin, Søndag.*

**G**ENERAL GÖRINGS BLAD *Essener Nationalzeitung*, der som Göring selv nærer en stærk Interesse for Norden, har beskæftiget sig i en ledende Artikel med de nordiske Landes specielt Sveriges, Udenrigs- og Militærpolitik. *Nationalzeitung* gaar i første Linie ud paa at ville vise, at de nordiske Landes Fjende findes i Østen, nemlig i Sovjetrusland. Bladet protesterer mod alle Tendenser i Norden, der af partipolitiske og verdensanskuelige Grunde vil gøre det nationalsocialistiske Tyskland til de nordiske Landes fremtidige imperialistiske Angriber.

*Essener Nationalzeitung* giver Udtryk for det Haab, at Nordens Lande, især Sverige, vil gøre Alvor af at skabe det stærkest mulige Værn paa Havet og i Luften. Det imperialistiske Sovjetrusland er ikke blot Nordens, men hele Menneskehedens Fjende, hedder det i den tyske Artikel, som til Slut siger: „Det er Norden, der efter al Sandsynlighed vil komme til at skulle staa for de første Fremstød fra sovjetrussisk Side.“

K-a.



'Aftenposten' nr. 454.

11 Sept. 1937.

## Bolsjevikisk logikk.

Alle nordiske — og demokratiske — stater fant det fornuftigst å la sig representere på Tysklands partimøte i Nürnberg — undtagen Norge, som slo følge med Russland.

Aftenposten har satt fingeren på denne unødige demonstrasjon og får i den anledning vite av Arbeiderbladet at vi har spilt provokatørens rolle ved å henlede Tysklands oppmerksomhet på forholdet. Som om Tyskland trengte assistanse til det.

Bladet, som ved alle mulige leiligheter fornærmer Tyskland, har for anledningen grepet til følgende logikk:

Den som fornærmer en annen er ikke provokatør, den som derimot advarer mot fornærmelsen, spiller provokatørens rolle.

Dessverre må vi være forberedt på å støte på denne bolsjevikiske logikk fra Arbeiderpartiets side også i forhold som er langt alvorligere enn dette.

Det er det tristeste ved saken.



Arbeiderbladet nr. 211  
10 Sept. 1937.

## Provokatørens rolle

Våre myndigheter må alltid opetre korrekt overfor andre land, likegyldig hvilken samfundsform de har. Det er også et prinsipp som arbeiderregjeringen har fulgt og håndhevet med upartisk strenghet. Men man går langt ut over grensen for internasjonalt høflighet og korrekthet når man forlanger at vår minister i Berlin skal møte ved en nazistisk partidag. Han var personlig forhindret fra å være til stede, men bortsett fra det forelå det ingen grunn til å la sig representere.

De som møtte følte sig sikkert også ubehagelig berørt. Partidagen har formet sig som en antibolsjevisk og jødefiendtlig demonstrasjon. Sovjet-Samveldet som står på vennskapelig fot med de fleste land som er representert, er blitt angrepet på det voldsomste. Likeledes det lovlige spanske styre. Jødene er satt i klasse med en ringere rase. Det er rene orgier som er utspilt. Den opvisning som er gitt, faller helt i tråd med de nazistiske agitasjonsmetoder og må være oss som folk helt uvedkommende.

«Aftenposten» spiller bekymret for landet og dets interesser. Vår tilbakeholdenhet og korrekthet utlegges som en «demonstrasjon» som nok vil bli notert og husket!

Høirebladet spiller i dette som i så mange andre tilfelle provokatørens rolle. Man får det forstemmende inntrykk at det formelig henleder det nazistiske partis oppmerksomhet på forholdet, slik at det kan ta sine represalier. Det er unionsånden som fremdeles lever og rumsterer innen høire og dets presse.

«Aftenposten» og dens meningsfeller har ikke alltid vært så bekymret hverken for tonen eller landets tarv. Vi skal minne dem om deres skamløse skriverier den gang Litvinov kom hit op fra København — etter anmodning fra en høireregjering. Han blev chikanert på det groveste under anførsel av de eleverte skribenter i «Aftenposten». Man ødelagde den gang store muligheter for en bedre handelsforbindelse med vår store østlige nabo. Høirepressen har heller ikke senere forsømt noen leilighet til å opetre chikanøst og utfordrende.

Denne presse bør derfor gå i sig selv før den på ny optrer som provokatør og steinkaster.